Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 8-го мая 1913. Ч. 19. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, May 8, 1913. №. 19.

Новинки.

Андрій Франко, син д-ра Івана Франка, помер нагло в ночи з 21. на 22. цьвітня на удар серця, в 26-ім році житя. Покійний, скінчивши фільософічний виділ львівського університету, звернув ся до наукової праці; між ин. написав студію про етнографа Ількевича, поміщену в „Записках" Наук. Тов-а ім. Шевченка. Попри те покійний від часу недуги свого батька був його невідступним товаришем і помічником: доглядав його, помагав йому при його наукових занятях, писав його твори. Отсе тихе, скромне, повне посьвяти молоде житє, розділене між наукову працю і поміч батькови, перервала смерть, тим трагічнійша, що непопереджена ніякою недугою. В. Й. П.

Становище нашого Епископату супроти виборчої реформи. „N. fr. Presse" оголошує розпит свого львівського дописця з Експ. Митрополитом Шептицьким, який таке заявив: „Дуже я тішив би ся, коли би виборча реформа була успішно полагоджена, основуючи ся на компромісі. Ся реформа в теперішних условинах і з уваги на суперечности, які входять ту в гру інтересів ріжної натури, є ділом доцільним і бездоганним. Предлога виборчої реформи надавала би ся без сумніву до сего, щоби довести до народної згоди в краю і до згоди між Русинами і Поляками. Із католицького становища не можна піднести ніяких замітів проти засад, які містить предлога виборчої реформи. Коли з иншої сторони піднесено в сім напрямі які заміти, то сї заміти є політичної або суспільної натури. В дальшім ході розмови Експ. Митрополит заявив: Я не знав про конференцію польських епископів в справі виборчої реформи, бо в тім часї не було мене у Львові. Звичайно епископат кождого віроісповіданя відбуває конференції з окрема. Впрочім до сего часу між членами галицького епископату панувала повна згода і єдність, якої на будуче також ніхто не заколотить. Тепер руські епископи ведуть з польським епископатом пильну обміну думок. Руські епископи надіють ся, що політичні сумніви польських епископів в справі виборчої реформи буде можна легко усунути. Треба надіяти ся, що епископи всїх 3 обрядів вже небавом дійдуть до повного порозуміня.

Вибори в Альберті. Вибори до провінціонального сойму в Альберті (Канада) покінчили ся. Ніодин руський кандидат не зістав вибраний, хотяй кождий з них зібрав споре число голосів. Загальне число голосів, що впали на трьох руських кандидатів, переходить 2000. Сї вибори суть тим замітні, що отсе в перве в історії Канади і нашої еміґрації за море, Русини поставили своїх кандидатів і то ледви три місяці перед речинцем виборів. Що мимо всяких перепон таке поважне число голосів впало на руських кандидатів, се дає запоруку, що при найблизших виборах канадійські Русини певно здобудуть кілька крісел в парляменті.

До ситуації на Балканї. Гроза війни, евентуально европейської, в наслідок непримиреного становища Чорногори усунути свої війська зі здобутого Скутарі, правдоподібно зістала усунена. Як доносять телеґрами з 3-го с. м. король Никола скликав своїх ґенералів на воєнну раду і більшість з них заявила ся за уступленєм. В наслїдок того відпаде правдоподібно плянована військова акція зі сторони Австрії. Мимо того однак міродайні австрійські круги не перестають подзвонювати збруєю і тепер випукали собі нову причину: положенє в Альбанії, яку зовсім опустили сербські війська, а у якій турецькі горди, що вийшли зі Скутарі, по вандальськи ґаздують. Як подають віденські телеґрами, стотисячна австрійська армія стоїть готова, щоби правдоподібно вже в першій половині сего тижня обсадити цїлу північну Альбанію. Рівночасно з тим 40.000 Італійців має обсадити знова полудневу Альбанію. Инша річ, що на се скаже Росія, Анґлїя та Франція. Російська дипльоматія вже заздалегідь заявляє, що з обсадженєм австрійськими військами Альбанії ніколи не погодить ся. А тут навіть і поміж самими союзниками, то є Австрією і Італїєю нема довіря. В послїдній хвилині австрійські правлячі круги нараз прийшли до переконаня, що коли Італїя усадовить ся в полудневій Альбанії, а передовсім в пристани Авльона, то се буде рівнозначне з цїлковитим опанованєм Адрійського моря Італїйцями. Виходить таке, що з одного боку впевнюють, що ситуація виясняє ся, то рівночасно з другого мусять признавати, що ще гірше плутає ся.

Страти союзних держав в балканській війнї. Щойно оголосили союзні держави в війнї проти Туреччини урядово свої страти в людях підчас цїлої війни. І так Чорногора стратила 6.000, Греція 11.000, Сербія 20.000 а Болгарія 80.000 людий. Число ранених виносить кругло потрійну суму вбитих. Вражає величезне число вбитих по стороні болгарській. Є воно в двоє більше як число вбитих німецьких жовнірів підчас француско-німецької війни. Коб лиш ся кров, що так обильно облила балканський півостров, видала сподївані плоди: спровадила благодать мира і культури. Та як виходить з послїдних вістий, ледви чи можна сего сподївати ся.

Нова держава в Европі. В Европі утворила ся нова републїка. Утворенє її не дало ще причини до міжнародних замотань. Коли Італїя свого часу заволоділа островами Спорадами, так і сусідні маленькі острівці замешкані Греками, почули охоту визволити ся з турецького ярма. Між иншими забажав теж малий остров Нікарія. Населенє уоружило ся і заатакувало турецьку цитаделю. Турецька залога — зложена загалом з 12 людий, — піддала ся без опору і її разом з ґубернатором відіслано до Малої Азії. Мешканці вибрали провізоричне правительство і проголосили в Нікарії републику. Кожда держава, коли хоче, щоби її поважали, мусить мати армію і фльоту. І дійсно утворено „армію", т. зн. національну ґвардію, що складає ся з 47 людий. Придбали собі також старий корабель, який щодень опливає остров, щоби боронити його перед нападом ворогів. Вибрано вкінци і президента і видано почтові марки з портретом президента.

Нове братство. Дня 20-го цьвітня заложено в місцевости Ст. Джосеф, Мо., нове братство під покровом сьв. Йосифа. Сейчас вписало ся 20 членів і є надія, що в найкоротшім часї згуртують ся в братстві усї живучі в тій місцевости Русини. Предсїдателем вибрано д. Василя Надопту а секретарем Ник. Стельмаха.

Каліфорнїя не уступила. Протияпанський „біл", внесений в каліфорнійських законодатних палатах, а який довів до дипльоматичних пертрактацій поміж Япаном і Злученими Державами, мимо предсталень президента Вілзона, зістав таки майже одноголосно на дни 4-го с. м. принятий. Тепер жде лиш підпису ґовернера Джансона, щоб стати правосильним. Коли се стане ся, ніодному чужоземцеви, який не має права стати горожанином Злучених Держав (а се суть головно Япанцї і Хінцї) не буде вільно набути на власність землю в стейтї Каліфорнія. Принятє і ухваленє сего права довело япанський народ і уряд до скаженїлости і тамошні часописи голосно накликують до війни зі Злученими Державами.

По катастрофі в майнах коло Мононгагела, Па. Як відомо, перед півтора тижнем навістив страшний вибух копальню „Сінсінаті" коло Мононґагела Сіти, Пенсильвенія. По 52-годинній вязници під землею удало ся добути ратунковій акції двох людий, які правдивим чудом остали в живих. Се суть майнери: Кароль Кравль і Филип Леґнер. Се суть одинокі живі майнери, добуті з навіщеної вибухом майни. До сеї пори добуто 93 вбитих. З того числа розпізнала родина або свояки 40 тіл. Виротовані так оповідають про катастрофу: „Власне снїдалисьмо, коли наступила експльозія. Сейчас вибіглисьмо з місця, де ми сиділи і по пару кроках наткнулисьмо ся на тіла кільканайцять вбитих майнерів. Ми повзли на черевах по ріжних хідниках старих майнів, в надії, що найдемо якийсь вихід. Та дарма. В отворі число 23 ми подибали якогось сивого, старого майнера та його сина ще при житю. Вони з голоду були дуже ослаблені. Пробувалисьмо потягнути їх з собою, та не ставало і в нас сил і ми мусїли їх полишити. За цїлих 52 годин, як ми були замкнені в майнї малисьмо всего два малі кусники хлїба. З голоду, браку воздуха і утоми, почав ся нам ум мутити і півмертві вже булисьмо, коли замигали в віддалї сьвітла майнерів, що спішили нам на ратунок".

По пятнайцяти лїтах. В місті Денвер, Колорадо, викликало величезну сензацію арештованє тамошного богатого і всїми поважаного горожанина, Ів. Кремшека. Кремшека арештовано на жаданє поліційних властий стейту Пенсильванія, під закидом, що він перед пятнайцяти лїтами, то є в 1898-ім році в місті Вілксбери підчас якоїсь сварки в сальоні замордував якогось чоловіка. Так отже рука справедливости досягнула його доперва по пятнайцяти роках.

Марево ґенерального желїзничого страйку. Дня 1-го мая у Ню Йорку відбула ся довга конференція поміж представителями юнїй желїзничих кондукторів, прислуги, палячів і помічників а управителями усїх желїзничих лїній у всхідних стейтах. Жаданєм юнїй є підвижка платні. Як з гори можна було предвидїти, конференція скінчила ся фіяском. Желїзничі управи відмовили всякої підвижки, мотивуючи сю відмову тим, що щойно в 1910-ім році уділене підвисшенє платні желїзничному персоналови коштує компанії 30 мілїонів річно. Юнїї знова вказують, що платня їх членів в порівнаню з платнею желїзничного персоналу на полудневих або західних желїзницях все таки є о цїлих 20 процент низшою і жадають безусловного зрівнаня з платнею своїх щасливійших товаришів. Остаточно порішено ґенеральний страйк усеї желїзничної прислуги. Се рішенє однак мусять ще потвердити поіменним голосованєм усї члени юнїї, що займе около 6 тижнів часу. І так гроза ґенерального желїзничого страйку, що в одну мить може підкосити усю торговлю і промисл у всхідних стейтах Зл. Держав, чорною хмарою зависла опять над нами.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що відділ 200 Р. Н. Союза в Syracuse, N. Y., зістав з днем 5-го мая 1913 р. розвязаний задля недостаточного числа членів, згідно з §141 статута Р. Н. Союза в Америці. Головний Уряд Р. Н. Союза вислав для кождого члена переступні листи на адресу місцевого Уряду від. 200 Р. Н. Союза. Тож обовязком кождого члена дотичного відділу зголосити ся сего місяця (май) о принятє до котрогонебудь правно істнуючого відділу Р. Н. Союза в Америці. Члени, котрі не зголосять ся в місяцю маю 1913 р. до жадного відділу Р. Н. Союза, будуть виключені з членьства Р. Н. Союза в місяцю червни 1913 р.

Дано в McAdoo, Pa., дня 5-го мая 1913 р. 19—21

Д. Капітула,
гол. предс. Р. Н. Союза.

Мих. Угорчак,
гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

C107

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадує ся пп. місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н. Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сего, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслідки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

Голов. Уряд Р. Н. С.

НАРОДНІ ЗБОРИ
в справі „Рідної Школи“

TROY, N. Y.

Із усіх сторін американської Руси, де знайшлась бодай мала горстка наших родимців, доходять нас радісні вісти про відбуті віча в справі „Рідної Школи” та про гостину Вп. п. делеґата, п. С. Демидчука. — І ми, Русини трех сусідних плейзів а то: Когус, Водервліт і Трой, Н. Й., хочемо отсим подати до загальної відомости, що і у нас таке віче відбуло ся, що і ми витали у себе дорогого нашого гостя-посла.

Се віче, сї народні збори, відбули ся у нас дня 6-го цьвітня с. р. заходом і при участи всїх Русинів в самім осередку згаданих трех місцевостий, т. є. в місті Трой. І дійсно не завелись ми на тій спілці, бо і віче тим самим випало величавійше і дорогому гостеви заощадили ми труду, якого, як знаємо, мав і так уже доволї.

На віче явилось нас досить споре число, бо поверх пятьсот людий, так, що простора, винанята на сю цїль нїмецька галя була битком набита. Нїгде правди дїти, але до сего дїла не мало причинили ся місцеві отцї духовні: Впр. о. А. Пеленський, о. Е. Бартіш і о. І. Якимович, які заохочували наперед своїх людий до участи в вічу та вказали на вагу сеї хвилї.

Віче розпочалось, як звичайно, привитанєм Вп. Делеґата. Короткими словами привитав дорогого гостя місцевий сьвященик, о. І. Якимович; зі словами сего привіту зсолїдаризували ся грімкими оплесками усї зібрані. Тепер слїдував вибір президиї віча. Головну керму зборів обняв о. А. Пеленський, парох з Когус; для зазначеня, що в вічу беруть участь три руські громади, вибрано ще трьох дальших предсїдателїв, а то: п. Т. Ґрацоня з Когус, п. М. Мадараша з Водервліт і п. І. Гнатова з Трой. Так само було і трех секретарів а то: п. П. Ропіцький з Когус, п. Ю. Криницький з Водервліт і п. І .Пагуляк з Трой. Розуміє ся, що ся численна президия причинила ся до доданя поважного настрою цїлому зборови.

По залагодженю вступних формальностий забрав слово Вп. Делеґат. Його бесїди не будемо тут подавати. Скажемо хиба, що з запертим віддихом ми усї слухали тої, поверх двогодинної, бесїди, та не могли втерпіти, щоб з густа-часта не надїлити дорогого бесїдника гучними оплесками признаня і подиву. А цїль сеї бесїди і її зміст, то конечність нашої народної сьвідомости та пекуча справа просьвіти, особливо справа нашої рідньої школи.

Вислухали ми тої палкої бесїди Вп. Делеґата тай по вік не забудемо, що наша сила і будучність то просьвіта, то наша рідна школа! А на потвердженє зрозуміня його гадок уладжено як і по инших місцевостях на місци складку на річ „Рідної Школи” в Галичинї. Зібрано на сю цїль досить поважну суму, бо по обтягненю розходів, остало до висилки $115. — Не великий се гріш — та за те велике дїло жертви — бо може дехто і від уст собі відняв, щоб лише подати помічну руку братям за морем у їх визвольній працї. Тож честь і слава усїм жертводавцям! — Та тут годї поминути і не згадати, що і наші братя Русини з подальших околиць не жалували труду і видатку і явили ся також на нашім вічу. І так з далекого плейзу та з иншого стейту, бо з Пітсфілд, Масс. прибула делеґация від брацтва сьв. Димитрія, та зложила в жертві $10. — Глубоке за се належить ся їм признанє, честь і слава!

На сїм моглиб ми і закінчити се наше справозданє з віча в Трой, Н. Й. та годї поминути і не згадати про вражінє, яке оставило се віче. Се було слїдно зараз при закінченю віча. До слова по головнім бесїднику зголосились ще всї три отцї духовні та з президиї п. І. Гнатів; з уст всїх бесїдників не почули ми нїчого більше, як тільки глубоке признанє і щиру подяку Вп. Делеґатови за його труд і пожертванє — за той пир духовий, який зготовив нам своїм прибутєм!

Се загальне одушевленє слїдне було вкінци і при грімкім відсьпіваню многолїтствія в честь дорогого гостя та при сьпіві патріотичних пісний, з якими на устах розходили ся зібрані на сїм сьвяточнім вечері.

Так то менше більше відбуло ся се віче у нас при поважнім і сьвяточнім настрою, як сего красше не мож собі бажати! Честь за се і подяка передовсїм дорогому нашому гостеви, опісля цїлій Хв. президиї та усїм поважаним учасникам віча, що вміли вшанувати сю велику хвилю — одну із сьвітлих хвиль нашого буденного житя!

За секретарів:
Ілія Пагуляк.

Справозданє з віча в Ансонії, Конн., відбувшого ся дня 13. цьвітня 1913.

Коли ввійшов Вп. п. Демидчук до гарно удекорованої галї, хор під управою п. Ст. Яґели привитав пана делеґата кантатою, котрої слова слїдуючі:

Ми тя, пане, днесь витаєм,
бо ти друг є усїм нам,
що бажає щастя, долї
і свободи Русинам.

Опісля місцевий сьвященик промовив коротко до зібраних і пояснив значінє рідної школи а відтак представив дорогого гостя в особі п. Демидчука, якому хор відсьпівав грімке многолїтствіє. Всч. о. М. Данилович покликав на предсїдателя зборів п. Алексея Горбаля а на секретаря п. С. Підбережняка.

По сїм предсїдатель отворив збори гарною промовою, в якій пояснив цїль віча і удїлив голосу п. Демидчукови.

Всї присутні слухали уважно палкої промови бесїдника і заливались рісними сльозами. Зміст бесїди був слїдуючий:

Рідна земля, рідні брати і сестри та всї ті кривди спричинені гнетом нашого народу в Галичинї вислали бесїдника в далекий сьвіт, щоби подїлити ся з американською Русю тим всїм, що гнете і болить наш народ на його рідній землици. Та то лихо слухачам відоме, бо воно усїх присутних вигнало з краю шукати за морем лїпшої долї. В дальшім тягу бесїдник обговоривши докладно житє Русинів в Америцї і Канадї приходить до висновку, що під теперішну важну хвилю є необхідним навязати нам тїсну звязь з нашими братями в старім краю та помочи нашій вітчинї матеріяльно в її борбі з царатом і польською шляхтою. Бесїдник умотивував се жаданє теперішним станом нашої вітчини та загальним критичним положенєм в Европі.

По скінченій промові предсїдатель зборів подякував бесїдникови за труди і пожелав діждати ся тої хвилї, як Русь-Україна воскресне.

Опісля предсїдатель заохотив учасників до складаня жертв на „Рідну Школу” і на спроваджене сьпіваків з краю. По сїм о. М. Данилович відчитав лист від Д-ра Сїменовича, в котрім сей годить ся на то, щоби всї гроші на спроваджене сьпіваків, засилано до п. Алексея Горбаля, касієра „Просьвітної Комісії”.

Сейчас пішли по галї збирати датки: В. Шуран, В. Вавро, М. Студент, С. Підбережняк, В. Калина, Д. Сидоряк, Ів. Нецьо, С. Вітяк і Т. Дзядик.

Тимчасом деклямували обі доньки п. Теодора Цїркот, Анна Журав і А. Томцьо, а хор сьпівав народні пісні. На жаль однак не мож було вже опісля нїкому добитись до голосу, бо кацапи верещали мов скажені, коли п. Демидчук став пояснювати, що то суть Українцї. Кричали, та не давали слухати, що дальші бесїдники говорили; а шкода, бо п. В. Калина поясняв ґорлицким „Москалям”, що якби він зачав говорити по московськи, то вониб його не розуміли. Скаже може дехто: а деж поліция була? Справдї, здалоб ся було з 4 полісменів а то був всего один, котрий не вмів собі дати ради.

Жертвували слїдуючі добродії: Тов. Запорожська Січ з Дерби $25.00, Сестрицтво сьв. Ольги з Ансонії $25.00, Братство сьв. Івана Хрестителя з Сеймор $10.00, Теодор Цїркот $30.00, Гавриїл Дзядик $30.00, о. М. Данилович $20.00, Агафія Бундзяк $10.00, Д. Демянович, збірка від Русинів з Ватербури $6.00, Петро Мотиль $7.00; по $5.00 жертвували: Семен Підбережняк, Ірена Данилович, Василь Шуран, Димитрій Сидоряк, Николай Смій, Теодор Дзядик, Алексїй Горбаль і Іван Придун; по $3.00: Андрій Докля і Стефан Яґело; по $2.00: Орина Цїркот, Іван Нецьо і Матій Студент; по $1.00: Іван Шуран, Іван Клим, Вас. Оґроднїк, Іван Докля, С. Вітяк, О. Вітяк, Іван Періг, А. Мерещак, Яким Куйбіда, А. Бомба, Аф. Клянцко, К. Митенько, Ів. Бабій, Ів. Предзїмірський, А. Предзїмірський, Таця Ізбянська, Юлїя Суптельна, Софія Хомкович, М. Почкур, Василь Вавро, Петро Антон, Ів. Цьок, Т. Шкурат, Т. Скуба, Марта Пашко, Марія Ковбасяр, А. Собин, А. Смій, Ів. Перун, Павло Шиманський, В. Глюс, Вас. Калина, Ів. Наконечний, Т. Семів, П. Хировський, П. Старанчак, Ів. Кобасяр і А. Зановяк; Ант. і Порфір Хамуляк 75 цт.; по 50 цнт.: Теодозія Горбаль, Василь Варян, І. Зелїк, П. Підлипчак, Т. Стадник, Ст. Чипко, Конрад Горбаль, Т. Королишин, А. Підгайний, Т. Дзядик, С. Вислоцький, Ю. Шеремета, Ю. Головський, І. Завідняк, І. Феленчак, П. Кітчак, А. Феш, І. Горощак, Ю. Підкова і Мих. Канчуґа. Кромі сего зібрано в церкві $25.00.

Імена деяких людий не суть записані, та тоті нехай вибачають, позаяк колектори понаглялись і не списали всїх жертводавців. Так отже зібрано всїх гроший $313.60, з чого за галю і декорованє заплачено $15.00. Остало чистих гроший $298.60.

З тої суми призначено $148.00 на фонд в цїли спровадженя сьпіваків з краю і передано до рук Вп. п. Алексея Горбаля, а $150.00 вислано на „Рідну Школу”, на кн. щад. ч. 6800 за посередництвом редакції „Свободи”.

За комітет вічевий
С. Підбережняк.

Лемківщина над пропастию.

Бідний і нещасливий, Ти темний і пригноблений руський Народе. Нема між Тобою добра й ладу; нема спокою, як не було його і від найдавнїйших часів. У Тебе безлад, як у тій нашій руській громадї, де розказує заступник війта, асесор, громадський писар, поліцай а навіть війтова жінка і зять — лише не сам війт.

Як у тій громадї повно надужитя, безправства й самоволї — так повно того всього, — на превеликий жаль — і на нашій лемківській Руси. І хтож копає під нами пропасть, хто допроваджує нас до погибели, коли біля нас повно лише самих приятелів? — спитаєте заломлюючи руки. А приглянь ся лише лїпше, добрий любий руський Народе, тим своїм приятелям, а побачиш, що то вигнані „шкільники” за розпусту і неуцтво, ясельські кримінальники та кривоприсяжники. І сї люди, які кажуть почитувати себе „мучениками за віру”, ширять між нами фальшиву науку й просьвіту; кажуть нам махнути рукою на руський обряд і церков сьвяту; підюджують нас зневажувати угодників божих; покинути свій нарід і матірну мову; забути про свою історію і народних борців; плюнути і стати ногою на найбільші і найдорозші наші народні сьвятощі і скарби.

Ті самі люди ходять помежи руські села на Лемківщинї і насильно хочуть запровадити нову „лїпшу віру на чолї з російським царем людоїдом” — бо наша не позваляє їм на розпусту і безправства. Вони хочуть віри, яка-би учила їх ховати хрещених людий з колами без хреста сьвятого; місто сьвящеників, щоби ішли жандарми і комісарі, а дїти наші хрестили акушерки та притім зневажували сьвяту Тайну Хрещеня, зневажували науки сьвяті, лишені Христом для спасеня цїлого людського роду.

Такі вибранцї замовили собі нас просьвічувати і учити.

Се все то наслїдки довготревалої польської і московської неволї над нашим руським народом, яка не лише темну масу селянську, але нашу інтелїґенцію — сю послїдну може найбільше — потрафила упідлити, позбавити почутя і чести до всего що рідне, зробила в єї души і серцю місце для почину всяких зьвірств, злочинів і безправств супроти своєї віри і народу.

Щоби як найскорше вирвати віру з серця нашого народа і знищити його до ґрунту, вони розкинули по цїлій Лемківщинї тисячі згіршаючих письм, а передусїм свою брудну й огидну ґазетку „Лемка”, якою в застрашаючий спосіб ширять згіршенє й розпусту межи невинним народом.

Кров стинає ся в жилах, коли дивити ся як у тій брудній шматї зневажують і зогиджують імя сьвятої церкви, як на сторінках її гумористичного додатку руський народ представлений як байструки, як дикий медвідь знасиловує хрещену жінку, як дїти не слухають свого учителя, шкільна молодїж мордує своїх сьвящеників-катихетів а брат брата колом добиває.

І настає темрява, метушня і безлад межи народом. Нема нї старшого нї молодшого; нема батька і матери; нема учителя нї сьвященика; нема нї розказу нї послуху. І не пізнає брат брата; дїти рідні стають нерідними, чужими; старенький сивоголовий батько тратить перед сином право до ґрунту; на склонї свого віку не має де голови прихилити; блукає з вулицї на вулицю, годує ся жебраниною та відпадками зі столів чужих людий, ночує по садах або печерах розкинених горами. Люта і безсовістна невістка кидає ся на матїр і побиває її старенькі кости. Обезсилена матїр, не знаходячи опіки нї пожалуваня у своїх найблизших рідних — іде і паде хрестом перед цїсарським судією і ридаючи з розпуки кличе: „Пане великий і ясний, дай справедливости, бо мої дїти і фамілія не мають її вже для мене!”

І так перед нашими очима стає образ великого згіршеня і розпусти: образ бруду, піяньства, жорстокости, розбою і перекупства. Між людьми ширить ся страшна ненависть, повно процесів а кримінали чим-раз більше наповняють ся невинним, бідним нашим народом. — І ми обездолені, нещасні стоїмо безчинно з заломленими руками і дивимо ся легкодушно на таке велике знищенє.

Нам анї тут в краю, анї Вам, любі Брати, там за морем не можна бути байдужними і дивити ся, як перший лїпший зайда голосить фальшиву науку і віру; як розпустник гіршить невинних людий і кривить їх душею і совістию. *Ми мусимо бороти ся з кождим поодиноким лихом і фальшом, та дбати заразом не лише про те, щоби побороти їх в тім однім випадку, але також і проте, щоби не змозї заткати жерело подібного лиха і на будуче.*

І нехай нас не огірчує анї лякає — що вся русофільська зґрая кине послїдною лаюкою на невинних людий і їх часопись. Ми прецінь всї сьвідомі того, що наша часопись є для них костию в горлї. Вони не можуть того переболїти і знести, як може і сьміє хлопська ґазета явно перед цїлим сьвітом прати їх бруди і голосити їх фальші.

Великий розпустник Барда казав кинути до вязницї царгородського патриярха, сьвятого Ігнатія, що відважив ся накликувати його до чесного і побожного житя. То саме бажають собі зрадники нашого народа і віри зробити з горсткою народних труженників, які для осьвідомленя і здобутя лїпшої долї свому народови вкладають тяжку працю і труд, приносять йому в жертву своє дорогоцїнне здоровле-житє. Та наша віра спасла нас усїх перед бісурманами, спасе і від московських недовірків та охоронить перед винародовленєм.

І не відберете нам віри!

Ми будемо при нїй, як наші дїди і прадїди, в послїдній хвилї житя пращати свої дїти і до своїх скостенїлих-нїмих уст притулювати хрест сьвятий, такий самий хрест, який лишив його нам сам Ісус.

Ми ідемо наперед з хрестом у руках і з тою любовю в серцях, яку проповідував Спаситель; ідемо з прапором чистої і здорової просьвіти здобувати красшу будучність руському народови. Ми і на дальше лише: *„Боже! з Тобою йдемо до бою: за правду, волю і закон Твій; і сто раз впавши і сто раз вставши — встанемо в правдї вольній-сьвятій”.*

В Пантній, дня 20. цьвітня 1913 року.

Орест О.

УРЯДОВЕ ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляє ся пп. місцевих урядників відділів Р. Н. Союза в Америцї, що від дня 1. мая б. р. всякі метрики смертні чи инші правні документи, приходячі зі старого краю МУСЯТЬ БУТИ ЛЕҐАЛЇЗОВАНІ через американських конзулів в краю. Длятого просить ся пп. місцевих урядників взяти се повідомленє до відома і в випадках, коли пишуть по якісь метрики до старого краю чи то по инші правні документи, мають повідомляти дотичні сторони в краю, щоб такі метрики чи документи дали вперед подвердити в американських конзулів, заки вишлють їх тут до Америки. Без сеї леґалїзації Головний Уряд Р. Н. Союза не прийме жадної метрики чи то якого иншого документу до відома, а буде звертати їх назад відділам. 18-21

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

вала його смак і вміла підшукати йому партію. Вона раз-у-раз держала при собі по кілька панночок, якихсь сестріниць, братаниць, кузинок, що їх стягала з ріжних закутків провінції, звичайно сиріт, незаможних і беззахистних, і покладала свою амбіцію в тім, щоб видавати їх замуж. Говорили навіть, що сама справляла для них шлюбні виправи, а що найважнїйше, їх будущим мужам виробльовала своїми впливами ріжні невеличкі посади, допомагала до авансу, ратувала в клопотах, у дисциплїнарках і т. и.

— От тут то, в сальонї цьоцї Зозї я й пізнав свою будущу жінку. Я танцював з нею мазура, панночка подобала ся менї, ми балакали про байдужні речі і розійшли ся. В часї другої візити ми розговорили ся троха докладнїйше. Вона була сирота, мала по матери маленький капіталець, скінчила видїлову школу і думала йти ще до вчительської семинарії. Ще того самого вечера я говорив з цьоцею, виявив їй, що бажав би старати ся о руку панночки. Цьоця заявила, що панночка має посагу півтори тисячі і що вона не мала би против мене нїчого, але мусить побалакати з паном презідентом. Третя візита, то були рівночасно мої заручини, а місяць потім я йшов уже до шлюбу, одержавши того самого дня номінацію

Було вже досить темно, то Рафалович засьвітив лямпу і поставив на столі.

— У мене була служниця. Чудова молодичка постоїть при вікні, потуманіє тай іде спати, а коли повечеряємо, жінка мовчить, дивить ся в вікно і зітхає; я сиджу при столі, читаю ґазету, пробую заговорити до неї, вона мов і не чує. Ну, я попробую раз і другий, а далі подумаю собі: мара тебе бери! Тай іду до кухні. Тут моя Ориса прячe посуду, чистить чоботи і сьпіває собі тихенько. Прийду, сяду, балакаємо, жартуємо... Жінка постоїть при вікні, потуманіє тай іде спати, а менї й байдуже. Мені весело з Орисею. Так було раз, другий раз. Далі чую, моя жінка в ночи встане з ліжка і тихесенько крадеть ся до дверий, що ведуть до кухні. Ага — думаю собі — завдрісна! Підглядає. Ну-ну, може хоч завдрість розагріє її рибячу кров. І жартую собі далі з Орисею, щипаю її... знаєте... Жінка послухала, послухала з пів години, а потім чап-чап-чап, назад на своє ліжко. Я десь так по півночи йду також на своє ліжко, чую, вона хлипає. Овва, небого, — думаю собі, — тим мені не заімпонуєш, я на таке оружє твердий. Удаю, що не чую, лягаю на ліжко і сплю собі спокійно. На другий день вона дує ся, не говорить. А мені байдуже. Не говориш —

як собі хочеш. При обіді насуплена, при вечері мовчить. То я скоро по вечері — до кухні і знов з Орисею пробарашкував до півночи. Іду спати — вона знов хлипає. Мені байдуже. Так було кілька день. Вона певно думала, що переможе мене своїм хлипанєм і своїм сумованєм, а мене се ще дужше дразнило, ще гірше затверджувало против неї. Вперта ти, небого, але я ще впертїйший!

Він оповідав се байдужно, майже жартливо, навіть не почуваючи, яке огидливе враженє викликав тим у свойого слухача. Евгеній сидів при столі підперши голову долонею і зажмуривши очи; вї за що в сьвіті він не був би глянув тепер у лице Стальському.

— В кінци моя пані таки заговорила, і, розуміє ть ся, підняла річ з такого боку, що замість поправити, погіршила справу. Коли одного разу я прийшов із канцелярії і тілько що сів до обіду, вона випалила:

— Слухай, Валеріяне, се не може так далї бути.

— Що таке?

— Ти знаєш, що. Або я твоя жінка, або нї.

— Ну, і щож з того?

— Мусиш відправити Орисю.

— Мушу?

— Се дуже важна причина, — мовив я солоденько. — Але позвольте спитати вас, чи моя воля має тут у домі яке значінє?

— Кухня і служниця, то моя річ.

— Але як би я просив вас, щоб ви приняли Орисю назад?

— Хочеш її приймати, то собі приймай, але я в сїй хвилї забираю ся геть.

— А як би я просив вас дуже, щоб ви приняли Орисю і не робили скандалу?

— Ха, ха, ха! Що за дика претенсія.

— Нї, моя пані, нема чого сьміяти ся. Я сю справу беру зовсім поважно, дуже поважно і ще раз прошу вас подумати про се.

— Думай ти сам! Я стою на своїм. Або я тут, або вона.

— Моя ласкава пані! Звертаю вашу увагу на те, що робите менї сим велику прикрість.

— А ти то менї робиш велику приємність.

— Зробите ви менї малу приємність, я вам зроблю більшу, а зробите ви менї велику прикрість, я вам зроблю ще більшу.

Вона луснула дверми і замкнула ся в своїй спальні. Другого дня рано не показала ся. Я пішов з дому без сніданя і мусів снідати в каварні. Обід зварила сама — і розумієть ся, погано, а

вечером знайшла собі служницю, якусь погану, стару бабу. Я ще раз пробував усовістити її.

— Слухай, жінко, — мовив я вже без іронії, — поговорімо поважно. По що ти упираєш ся против мене? Тобі з того не було ніякої шкоди, що я розмовляв та жартував з Орисею, а відправивши її ти зробила менї велику прикрість. По що тобі задля примхи затроювати наше спільне житє? Ти говориш, що покинеш мене, коли я назад прийму її. По що говорити дитиньства? Адже знаєш, що се неможливо. Покинеш мене, — ну, і куди дінеш ся? Знаєш добре, що тїтка не прийме тебе, бож вона тілько на те держала тебе, щоб випхати замуж, а тепер не схоче бачити тебе на очи. Знаєш добре, що коли би ти покинула мене, се був би скандал і для мене, се пошкодило би менї в опінії моїх зверхників і я вжив би всїх правних способів, щоб привести тебе назад до дому, а надто був би змушений розголосити, що ти покинула мене на те, щоб віддати ся неморальному житю — і тобі була-б загороджена дорога до всякого занятя, тебе не приняли би в жаден чесний дім. Подумай про се все! Адже ти, серденько, в моїх руках, тим більше, що й посаг твій тїтка віддала в мої руки і я як твій муж заразом

X.

Евгеній сидів мов у туманї. Йому здавало ся, що заглядає в пивницю повну гнилї і поганого хробацтва. Його думка жахала ся дальшої перспективи подружнього житя, що могло розпочати ся такими сценами. Остатнї слова Стальського диркнули в його душі, як диркає віз наткнувши ся серед бігу на великий камінь серед шляху.

— Як то остатня? — спитав він. — Вона покинула вас?

— Нї.

— Вмерла?

— Нї.

Евгеній глядів на него очима повними здивованя і нервової трівоги.

— Нічого не стало ся, — говорив байдужно Стальський, — тілько я від того вечера перестав говорити з нею. Перестав знати її, бачити її, дбати про неї. Живу з нею так, немов би вона не істнувала на сьвітї.

Евгеній усьміхнув ся тим силуваним сьміхом, у якім приблискує несьміливий скептицизм.

— Не вірите? Думаєте, що се неможливе. По троха маєте рацію. Я удаю повну байдужність, удаю при нїй, що не бачу її, але на дїлї я не тіль-

ко бачу, але навіть пильно обсервую її. Я систематик. Знаєте, як мовляв той Чех: „Ne boj se, Mariška, ja te budu pomalenku rizal“. Я роблю своє дїло помалу, спокійно, холодно, але їй від сего не лекше.

Евгеній не видержав. Він сплюнув і зірвав ся з місця.

— Пане! — мовив він. — Не знаю вашої жінки, але хоч би вона була собакою, нї, гієною, — то ще гріх би було так поводити ся з нею.

Стальський ані на хвилю не змішав ся від сих слів. На його устах показав ся цинїчний усьміх.

— Ага, вам іще ідеалїстичне молоко таки не обісхло на губах. От би ви пожили з нею, то й побачили-б, чи можна інакше.

— Ну, ну, говоріть, як ви живете з нею?

— А як живемо? Спокійнїсенько. Я до неї нічого а вона до мене нічого. На першого я їй передаю стілько гроший, скілько треба на житє на місяць — ані цента більше; до решти моєї пенсії вона не має права. За хату, дрова, услугу, плачу я сам. За те одежу вона справляє собі сама із процентів свойого посагу. Щож тут за тиранство? Що їй за кривда?

— Ну, а як проводите день?

дати ся, але я старий лис, знаю, чим то пахне, зробив Бзуїті сцену; він відіслав її до старого пробоща, а сему не хоче ся сповідати її день у день; тілько в ради годи він навідує ся до нас до дому, тай то вона не сьміє приймати його в моїй неприсутности.

— І довго-ж ви живете з нею в таких відносинах?

— Богу дякувати, вже незабаром буде десять літ.

— Ну, пане Стальський, то я скажу вам отверто, що ви найлютїйший звір із усїх, яких знає зоольоґія. Бо ніякий звір не потрафить так довго і так завзято мучити свою жертву.

— Ха, ха, ха! — зареготав ся Стальський. — однакож вам слїд би побачити ту жертву. Не вважаючи на десятилїтну муку вона виглядає ще досить апетитно. Ще поки жила моя Фідолька, я нераз говорив їй:

— Слухай Фідолька, десь инших жінок викрадають... Як се так, що доси не знайшов ся такий лицар, щоб викрав у мене твою панію? З неї був би досить гарний мебель і в красших сальонах, ніж наші.

— А Фідолька при тих словах обертала ся до неї та: дзяв-дзяв-дзяв!

C108

на посаду в отсьому місті. По шлюбі була маленька забава з танцями у цьоці, а о одинацятій в ночи ми обоє сиділи вже в ваґоні другої кляси — білети вільної їзди вручила нам цьоця по шлюбі — і гнали силою пари на своє нове житє.

IX.

— Ну, се все, здаєть ся, досить звичайна історія, — промовив Евгеній, коли Стальський на хвилю перервав своє оповідане. — Я й перше чув про такі сальони і про таких „цьоць" і сам мало що не вдостоїв ся бути гостем у одної з них. Та тілько се все ще не вияснює вашої... як би то сказати... антипатії до вашої жінки. Адже самі кажете, що вона сподобала ся вам. Хиба потому стало ся щось таке —

— А вжеж, що стало ся! Зараз першого дня нашого спільного житя я пізнав, що кепсько трафив. І то не тому, що моя жінка не любила мене. Знаєте, я ніколи не був у претенсіях і не дурив себе тим, що якась жінка може справді щиро полюбити мене. Мені байдуже було до того. Навіть навпаки. Велика любов, то так, як високе шляхетство: noblesse oblige. А я все волів бути свобідний від усяких вобовязань. Я знав з до-

сьвіду, що не збуджуючи зовсім любови можна з женщиною дуже добре бавити ся і веселити ся і навіть жити. Правда, так жити, щоб забавляти її, бути її слугою, паяцом, невольником і банкером, се не був мій смак. Усякі балаканя про альтруїзми, про абнеґації і такі инші дурниці я все вважав дурницями. Признаюсь вам, я хвилю дурив себе міркуючи: беру бідну, беззахистну, то чейже вона бачучи, що я вдержую її своєю працею, даю їй становище і повагу в сьвіті, схоче бути мені вдячною, буде йти мені під лад. І ось від першої хвилі нашого супружого житя я переконав ся, що моя жінка навіть поняття не має про се. Не то поняття — навіть фізичної здібности. У неї нема темпераменту. Вона холодна як риба, понура, все задумана, а ніколи нічого не видумає, без ініціятиви, а при тім уперта і завзята там, де можна мені зробити якусь прикрість. Одним словом, усі ті хиби, які я доси бачив у роздріб у ріжних бльондинок, у неї я знайшов при купі в найвисшій мірі. Наш семейний віз зачав скрипіти від першої хвилі. Кілька день я ще пробував дійти з нею до ладу, але стрічав холод і апатію з її боку. По кількох днях прийшла катастрофа, певно, що неприємна, але не для неї самої. Стальський устав і пройшов ся по комнаті.

— Так, мусиш.

— Не бачу того мусу.

— Я не можу з нею жити в однім помешканю.

— Тай не живеш. Ти живеш у покою, а вона в кухні.

— Я не можу стерпіти, щоб вона довше була в кухні.

— Зле варить?

— Не жартуй, Валеріяне! Ти дуже добре розумієш, про що я говорю.

— А коли знаєш, що розумію, то знов я не розумію, по що ти се говориш. Орися добра служниця, мені вона подобає ся і я не бачу причини відправляти її.

— Значить, хочеш, щоб я забрала ся від тебе?

— Також не бачу до сего ніякої причини. Недогода тобі?

— Валеріяне! Невже ти можеш так питати?

— Бачиш, що можу, коли питаю. Та ні, не буду питати, а скажу тобі по просту, що не бачу причини, чого тобі злостити ся. Ти заздрісна на Орисю?

— Заздрісна? На Орисю? — скрикнула вона

вибухуючи в тих словах стілько погорди, кілько лише у неї знайшло ся на складі.

— А коли не заздрісна, то чого тобі треба?

— Того, щоб ти вважав за жінку мене, а не її.

— Се від тебе залежить. Як би я при тобі знаходив більше приємности, то я-б не шукав її в товаристві Орисі.

Вона замовкла. Я думав, що виговорившися вона вспокоїть ся. Але де там! Я пішов до канцелярії, а вона покликала публичного послугача і веліла йому забрати Орисин куферок, а самій Орисі заплатила за місяць і відправила її геть. Орися зо сльозами прибігла до мене до канцелярії і розповіла мені, що стало ся.

— Ов, — подумав я собі, — моя молода пані зачинає показувати характер. Се грізний знак. Коли я уступлю їй тепер на першім кроці, то вона швидко побе мене на другім, на третім, зробить зовсім своїм невольником. Е, ні, моя пані, се у нас так не йде! Я не на те взяв тебе, щоб підлягати твоїм капризам.

— Моя пані, — сказав я їй вечером вернувши з канцелярії. — Позвольте спитати вас, яким правом ви позволили собі віддалити Орисю зі служби?

— Бо так мені хотіло ся.

також і твій опікун, що найменше доти, доки ти неповнолітна.

Вона розплакала ся страшенно, сиділа мов зломана, але не говорила ані слова.

— Бачиш, — мовив я далі до неї, — се вже від разу видно нам обом, що ми не дібрали ся, що щасливого подружя з нас не буде, що ти не можеш задоволити мене ані я тебе. Але хто знає, може як привикнемо, то воно якось і піде. Я чоловік старший, мене ти не переробиш, але ти молода повинна підладити ся до мене. Повинна робити все що можна, щоб мене привернути до себе, щоб мене тягло до дому, а не відпихало від него. На разі таким магнесом буде-б Орися, з часом могла-б бути ти.

Вона зірвала ся мов опарена, — бачите, не привикла до того, щоби з нею говорено по правді і по щирости.

— Ні, ні, ні! Не хочу! Одної хвилі не стерплю, щоб обік мене жила в домі наложниця мого мужа!

— Ну, ну! Наложниця! По що зараз таке погане слово? Хиба вона наложниця? Служниця, тай годі. Кому яке діло до того, яку службу сповняє вона?

— Не хочу! Не хочу! Краще з моста в воду, — повторяла вона.

— Ну, не хочеш, то не хочеш, — мовив я. — Я також не хочу, щоб ти тікала від мене або топила ся. Уступлю тобі сей раз, а властиво зажду, аж поки схочеш.

— Ніколи! Ніколи!

— Ну, не зарікай ся. Ти ще не знаєш мене. Можеш каяти ся того, що змусила мене уступити.

Вона видивила ся на мене широко витріщеними очи. У неї очи великі і зразу подобали ся мені, але тоді, коли в них мальовав ся якийсь дикий страх, мені видали ся телячими.

— Щож ти... бити мене будеш, чи що?

— Ха, ха, ха! — засьміяв ся я. — Бити! Ні, рибонько. Пальцем тебе не ткну. Але про те остерігаю тебе! Дорого окупиш мою уступку і може сама будеш просити мене, щоб я радше побив тебе. Подумай про се.

Вона ще дужше витріщила очи, поблідла вся, а потім нараз затрясла ся мов у лихорадці і заридала:

— Матінко моя, рідна моя! Ратуй мене! Я — кому звірю, людоїдови я попала ся в руки!

І побігла і замкнула ся в своїй спальні.

Се була остатня наша розмова.

— Звичайно, по божому. Спимо окремо. Я замикаю ся на ніч у своїй спальні, а вона в своїй. Виходячи рано до канцелярії я звичайно не бачу її. Обідаємо разом, але не говоримо нічого. Коли хочу що сказати, то обертаю ся до служниці. Давнійше була у мене сучка Фідолька, чудово розумна зьвірина, то я розмовляв з нею. Скажу було:

— Фідолька, як би ти знала, яка у нас сьогодня в суді цікава розправа розпочала ся!

А Фідолька мов справді цікава знати скаче мені на коліна, лиже руки, дивить ся в очи, і я зачинаю оповідати. Або иншим разом:

— Фідолька, до нашого міста приїхав театр. Сьогодні дуже смішну комедію виставлять. А що, і ти хотіла би побачити? Е, ні, піду сам, а завтра розповім тобі.

Коли що було не так зварене, як я люблю, звертаю ся з докорами до Фідольки; коли жінка вийде з завязаною головою, я у Фідольки розпитую, що бракує її пані. Жінка заговорить, — я мов і не чую, тілько розмовляю з Фідолькою. В кінці — подумайте собі — жінка десь запроторила мою Фідольку, певно отруїла її або втопила, і від тоді я не маю з ким розмовляти.

— А чимже весь день займає ся ваша жінка?

— А що мене се обходить? Нехай робить що хоче! Я тілько одного пильную, щоб не заводила романсів з якими мужчинами. До сего не допущу. Задля сего я справив собі другий ключ до її покою і можу війти там, коли мені сподобаєть ся. А по за те я лишаю їй повну свободу.

— І щож вона, зносить те все спокійно?

— Тепер привикла. З разу цілими ночами плакала в своїй спальні. Під її хлипанє я засипляв так любо і спокійно, як у осени під монотонне гранє дощу в бляшаних ринвах. Кілька разів навіть приходила під мої двері, плакала, просила прощеня, товкла головою до одвірка, але мене такою комедією не проймеш! Я вдавав що не чую, а вона поплакавши вертала назад до свого покою, а другого дня являла ся знов з тою пісною міною, з тим виразом Mater dolorosa, що противний мені до глубини душі.

І не вже вам не жаль її?

— Ні. Знаєте, буває двоякий вираз терпіня у людий і у зьвірів: один такий, що будить співчутє, а другий такий, що будить ще дужшу злість, ще жорстокійше завзяте. Її терпінє — коли тілько вона терпить — є того другого рода. Врештою вона тепер ударила ся в побожність. Якийсь час унадила ся була до одного молодого Єзуїта спові-

КАЛЄНДАР.

МАЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
8	Четвер	Марка еванг.
9	Пятн.	Василія
10	Субота	Симеона
11	Неділя	Мироносиць
12	Понед.	9 Муч. в Киз.
13	Вівтор.	† Якова ап.
14	Середа	Май. Єремії

НОВИНКИ.

На ювилейний дар Ів. Франкови вплинуло досі на книжочку „Дністра" ч. 8000 7210 К 07 с.

Проти польщення руських дітий. З початком сего року утворено в Сяноці нову народну школу „на Стависках". Катехитом в тій школі є русофіл „атєц" Сєкеринський, котрий будучи рівночасно директором каси „Бескидъ", науки релїгії зовсім не уділяє. Зате найшов собі достойного заступника в особі польського катехита, кс. Оконського. Дітий змушує ся ходити на науку рим.-католицької релїгії, а кс. Оконський на годинах ганьбить руські діти такими словами як „Rusini, kapusini, heretycy" і т. и. так що навіть діти польські й їх родичі обурені такими обидами.

Переслїдуванє Українців в Росії. В місті Вороніжи поліцмайстер заборонив літературно-вокальний вечер, присьвячений памяти Т. Шевченка, що мав бути 7 цьвітня с. р. Заборона нічим неумотивована. — В Одесі градоначальник Сосновський заборонив клюбови „Українська Хата" читати на вечері в память Т. Шевченка реферат в українській мові; решту програми в українській мові дозволено. — В Київі одержано відомости, що міністер народної осьвіти відмовив ся затвердити на нове 5-лїтє директора народних шкіл в Київщині, Т. Лубенця. Лубенець ще у перші часи своєї педаґоґічної діяльности написав 2 українські підручники „Букварь" і „Читанку". І лише за се одержав відставку.

Покаране нахабство русофіла. Мареяо війни Австрії з Росією було незвичайно роззухвалило русофілів на Лемківщині. Вони стали приготовляти народ по селах на привіт царя, поширюючи пісні „Єдєт, єдєт бєлий цар, православний ґасудар", або „Боже царя храні" та підбурюючи селян, щоби вже раз справили „мазепинцям" погром. Примір в сїм напрямі давав між иншим русофільський аґент на Горличчину, екс-судія, адвокатський кандидат, Любомир Качмарчик, син істінно русского батюшки Теофіля з Бовцарйови, який свої „твори" заєдно поміщує в православнім „Лемку" тай в його календарі. Господин Любомир мира зовсім не любить та нападає на кождого Українця найординарнїйшими лайками, не дивлячи ся нї на вік нї стан заатакованої особи. А вже найбільше дістало ся від сего „мілеґо в обцованю старорусіна" нашому учительству. Ось так напав він свого часу на учителя В. З. резервового поручника, так що се відбило ся аж о військовий суд. Крім сього заатакував г. Качмарчик ще й учителів Тимка Перейму і Макса Кабанія. Обиджені віддали справу до суду, та сатисфакцію не легко добути собі через те, що за общероссом стали вшехпольські опікуни. Остаточно — на третій з ряду розправі. суд горлицький таки засудив г. Качмарчика на 3 дни арешту з заміною на 30 кор. кари. Зневажені внесли проти сего присуду зажаленє неважности і трибунал в Яслї зніс вирок першої інстанції — та поручив наново перевести розправу. Коли на новій розправі горлицький суд знов видав такий самий вирок, тоді обиджені ще раз внесли відклик, тепер вже проти низького виміру кари. І ц. к. трибунал в Яслї, вироком з дня 29. марта 1913. ч. 154 з огляду на обтяжаючі обставини, як прилюдне згіршенє викликане учинками г. Качмарчика та з огляду на многоту проступків і обиду на двох особах доконану, підвисшив кару до десяти (10) днів арешту з заміною на 100 корон кари, тай що в разї нестягаємости, кара десятидневного арешту має бути виконаною. Ось по довгих короводах таки добили ся покривджені учителї повної сатисфакції.

Право публичности. Міністер просьвіти надав приватному українському ліцеєви тов. „Руський Жіночий інститут" в Перемишли право публичности на літа 1912—13 до 1914—15, право відбувати іспити зрілости і видавати державні сьвідоцтва іспиту зрілости.

Робітнича платня тепер а перед 10 літами. Нюйорський дневник, „Комершел Адвертайзер" так пише: „Перед 10 літами американському робітникови при желїзници плачено найменше 1.75 денно. Днесь тому самому робітникови платять 1.35. Причиною сего має бути обставина, що до великих міст, як Ню Йорк, Ст. Люіс, Шікаґо, Ст. Франціско і другі наплила така сила Італійців, Словаків, Русинів, Поляків і Хорватів, що платня в наслїдок конкуренції сама собою спала о 25 процент. В Пітсбурґу давнїйше не фаховий, здоровий робітник міг заробити денно в сталївнях Карнеґого від 1.50—2.50. — днесь за сю саму роботу заробляє 1.25—1.45; в відділах, де праця є незвичайно небезпечна, платять за 11-годинний робочий день від 1.35 до 1.55. Рівночасно з подешевінєм робочих рук ціна живности в троє зросла.

Доля жінок-робітниць. Ґовернор стейту Ілїнойс предложив оноді в Вашінґтонї справозданє, що в великій фабриці черевиків в Спрінґфілд панують страшні обставини серед занятих там робітниць. В тій фабриці платять дївчатам за 11 годин праці 2½ до 3.00 доляри тижнево. Найвисший заробок виносить 7 дол. тижнево і сю платню має лиш 10 процент усїх робітниць. Безпосередні власти допускають ся над робітницями всяких нікчемностий і впрост силою приневолюють їх до розпусти. І чи не на фарсу і сьміх сходить в виду таких обставин уся борба проти проституції ведена кількома тутешними панками?...

Голод на гуцульщинї. Львівське, краєве господарське товариство оголошує в наших галицьких часописях горячу відозву, взиваючу до ратованя Гуцульщини від голоду. В повітах косівськім і печеніжинськім крайна нужда і голод, який грозить вибухом пошести голодового тифу. Катастрофу голоду спричинила слота, в наслїдок якої повиливали гірські потоки і позносили всї мости та дороги.

Продукція золота в Канаді. У загально сьвітовій продукції золота участь Канади представляє ся в слїдуючий спосіб: В 1911 р. випродукувала вона золота на $9.762.100 а у 1912 на $11.-250.000.

Російський шпіон в Будапешті. В Загребі зловлено певні підозрілі листи, на підставі котрих арештовано в Будапешті Миколу Бравуру, мнимого учителя анґлїйської мови. В його помешканю найдено стільки важних фортифікаційних та инших плянів військових, які звичайному офіцирови армії навіть недоступні. Вислухуванє зловленого шпіона не повело ся, бо він відповідає на всякі запити цинїчно-байдуже: коли хочете більше знати, то шукайте собі відомости деинде. Виявилось всетаки стільки, що є він офіциром російського штабу, мешкає в Будапешті звиш одного року й побирає значні гроші місячно чеками одної париської грошевої інституції. Найновійше найшли його спільника у Відни в особі Цедоміла Ендріча, лейтнанта боснацького полку, який саме тепер укінчує курс штабовий. Після розриваня помосту й стін його помешканя найдено богато компромітуючого на него й Бравуру, та розуміє ся офіцира арештовано сейчас.

Рвдіотелєйконограф. Одною з останних новостий на поли телеґрафії без дрота є приряд, що служить до „радіотелєйконоґрафії", се є до переношеня на віддаль рисунків, письма і пр. при помочи телеґрафа без дрота. Винахідником є італїйський електротехнік, Фр. Бернохі з Турина. Недавно сему представив він свій прилад прилюдно в присутности італїйського міністра війни, репродукуючи письмо на віддаль 150 км. Міністерство війни зацікавило ся сим винаходом, бо можливо буде в такім случаю переносити на віддаль пляни розложеня війська, терени і ин. Бернохі одержав навіть з міністерства значну запомогу, щоби дальше на сїм поли працювати.

Новий військовий лїтак. Німецька армія одержала недавно новий лїтак, який може піднести пять осіб. Збудований він після системи Райта і має мотор о силї 100 HP, який надає йому скорість 90 кіль. на годину. Сидженє для керманича і пасажирів є замкнене подібно як в критих автомобілях. На днї сидженя находить ся великий отвір, через котрий можна орєнтувати ся щодо терену, понад котрий лїтак лїтає, а також можна крізь него кидати бомби.

Графт в Філядельфії. По Ню Йорку приходить Філядельфія. Спеціяльна комісія ствердила, що в Філядельфії під опікою поліції процвитає 3.311 домів розпусти. Сї „заведеня" в минувшім році заплатили поліції 2.433.000 долярів контрибуції за охорону. Ся комісія подає в цїли зарадженя лихови тисячні проєкти, які однак, як і всї проєкти в тім дїлї — являють ся переливанєм з порожного до пустого.

Штучне мясо. Бельґійський хемік Ефронт винайшов штучне мясо, яке витьорив він з ростин. За підставовий матеріял послужив йому солод, який одержуеть ся в броварах при виробі пива. По ополоканю дає його під прасу, опісля миє в розчині сїрки і вапна, переводить через фільтри і додає ріжних хемікалїй, яких склад є його тайною. Вислїдом сеї праці є препарат, який має смак мяса, а є від него зовсім дешевший. Винахідник назвав його „віяндін". Сей препарат є так поживний як мясо, а є від мяса лекше стравним. Ефронт живив ним зьвірята і людий і вислїд сего був дуже вдоволяючий. Можливо, що невдовзї покаже ся се штучне мясо в торговлї та дасть біднїйшій верстві суспільности дешеву і здорову поживу.

480 нещасливих случаїв у марті. Як подає звіт департаменту робіт в Отаві, у місяци марті було 480 нещасливих случаїв у промислових заведенях в Канаді. З того 93 скінчилось смертию, а 387 лиш тяжкими покалїченями. У минулім році в тім самім місяци було 113 случаїв, що скінчились смертию а 356 лиш тяжкими покалїченями. Найбільше нещасливих случаїв було на зелїзницях. З нещасливих случаїв, що не скінчились смертию, лиш покалїченями, 115 лучилось на зелїзницях, 102 в зелїзнім промислї а 25 в гірництві.

Відкритє старинного міста. Корабельний поручник Бакоцульос, котрий з порученя грецьких властий переводить на морю дослїди, відкрив на схід від острова Лємнос, в глубині 5 до 25 метрів, на мілинї Фарос, руїни старинного міста, котрі ще зовсім добре видно. Місто се положене на просторі 3 миль. Міністерство маринарки поручило точно розслїдити сї руїни.

Закон проти голодового страйку в Англії. В палаті громад в Анґлїї відбувають ся тепер наради над законом про голодовий страйк. Особу, котра підчас відсиджуваня кари розпочала голодовий страйк, випустять з арешту на один день на свободу, а коли троха підкріпить ся, тодї знова візмуть її до арешту і в такий спосіб будуть поступати аж до відсидженя цілої кари, яка очевидно може протягнути ся кілька літ довше. Сей закон є головно звернений проти суфражисток.

Університетський професор убийником. В місті Ст. Пол, Мінн. розбирав суд справу університетського професора Гальзона, котрий убив одного молодого чоловіка. Молодець сей заходив до жінки професора і напаствував її вічно. Жінка опирала ся йому довший час, а навіть одного дня телєфонувала до мужа, котрий був на університеті, таке: „Приходи сейчас, бо вже не маю сили оперти ся йому. Борони мене, пильнуй мене саму, бо чую, що не буду могла встояти ся". Мимо того молодець не переставав до неї заходити і напаствувати в часї неприсутности її мужа. І ось одного дня прилетів схвильований професор з університету, а коли побачив того, хто затроював його родинне щастє, застрілив його без намислу з револьвера. Суд узгляднюючи подразненє і богато инших обставин, які спричинили сей крок, увільнив професора від вини і кари.

Син Бакуніна бандитом. В сих днях перед кримінальним судом в Медіолянї пічне ся сензаційний процес проти кн. Кароля Бакуніна, сина звісного російського анархіста. Молодий Бакунїн, який від кількох лїт оперував в Італії, поповнив цїлий ряд вирафінованих ошуканств на шкоду богатьох пань з найвисшої аристократії; між ними впали його жертвами: кн. Санта Фльора і сестрінниця кардинала Рамполї, марґрафиня Станца, якої позбавив майже цїлого майна, позискавши передтим безмежне її довірє. Вкінци однак марґрафиня спостерегла, що вона впала жертвою ошуканця, але тому що бояла ся скандалу, не зробила зі сеґо відкритя карного донесеня, але що більше, дала йому навіть відчіпного 30.000 франків, щоби лише його позбути ся. Бакунїн зараз програв сї гроші в Монте Карльо. — Бакунїн засуджений на пятилїтну вязницю в Турині утік з Італії, полишаючи свою жінку, якої віно в сумі 800.000 франків прогайнував — і виринув незабаром в Парижи, де допустив ся знова цїлого ряду ошуканств під назвиском інжінєра Васілева. Вкінци оженив ся там з одною богатою вдовою. Тепер увязнений в Медіолянї стане перед судом, щоби відповісти за свої безчисленні проступки і ошуканства. Ся справа, супроти того, що в неї є вмішані цїлі десятки осіб з найвисшої аристократії, є предметом загального зацікавленя.

Арештованє польського короля. Перед двома тижнями побачила сторожа королївського замку в Варшаві, де тепер мешкає Скалон, незвісного молодця котрий прямував певним кроком до замку. Коли його зловили і привели на полїцію, показало ся, що се божевільний чоловік, бо при переслуханю говорив, що він є польським королем і тому йшов до свойого замку, котрий є його власностию.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.50
в Америцї на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Ґроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовій офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", Редакція не відповідає.

Польські епископи на услугах ворогів виборчої реформи.

„Gazeta Narodowa“ і „Słowo polskie“ помістили розстріленими черенками таку вість: „Польський епископат, зібраний на спільній конференції у Львові дня 26-го марця, рішив усунути ся гуртом від голосованя над предлогою виборчої реформи. Польський епископат признає вповні потребу поширеня виборчого права в демократичнім напрямі і справедливого узгляднення прав руської народности, однак із засадничих зглядів як також із зглядів далеко йдучого сумніву, що закон в сій основі через свій сепаратизм приніс би шкоду згідному пожитю обох народностий, не міг згодити ся на оголошені засади реформи виборчого права".

До сеї заяви львівське „Діло" подає такі вельми влучні коментарі:

Поляки не грішили ніколи надзвичайною любовю до українського народу. Польська ненависть до всього, що українське, тягне ся червоною ниткою від найперших хвиль сусідського і спільного пожитя обох народів. Провід у цїлій противукраїнській кампанії вело майже виключно польське духовеньство. Коли часами на чолї походу проти нас стояли сьвітські особи, то були вони лише знарядом в руках могучих польських духовників. Робота всяких Ягайлів, Казимирів, кириня проти всяких заходів около зреформованя української церкви (польські епископи були найбільшими ворогами унії), релігійний гнет, що став ся одною з головних причин козацьких війн, вікове перетягуванє Українців на латинський обряд і т. д. і т. д. все те — діло польського висшого й низшого духовеньства.

Упала Польща і инші верстви польського суспільства бодай в дечім змінили ся. Одно польське духовенство лишилось таке саме, як було передше. Національний шовінізм супроти українського народу, сліпа ненависть до нашого обряду, перетяганє на „свою ліпшу" віру членів нашої церкви, надуживанє релігії в справах національних, а навіть політично-партійних, дволичність на всї фронти — отсе признаки поведеня польського духовенства і під нинїшну хвилю.

Типом такого польського духовеньства є епископ Більчевський і Бандурський. Знищенє українського народу дорогою златинщеня — отсе їх ціль. Отсе ціль їх проповідий, їх частих виїздів в руські села на прерїжні патріотично-польські шопки, їх форсовне будованє косцьолків і капличок нераз для кількох латинських душ. За своїми епископами йде гідно і згідно також низший клир. Факти доказують, що справдїшними керманичами нинїшного шаленого противукраїнського походу се ніхто инший, як таки польські духовники.

Коли так, то нічого дивного, що тепер, коли нашому народови розпочала усьміхатись троха красша доля, представителі польського духовеньства, себто епископи, заворушились і уложили звісну заяву в справі виборчої реформи. Сею заявою дали вони сьвідоцтво безперервної лучности з своїми славними попередниками.

Що тільки низька ненависть до українського народа, національний інтерес наказав польським епископам виступити з тою заявою, не треба й доказувати. Правда, епископи говорять про якісь „засадничі згляди", про свій сумнів, що виборча реформа „в сій основі через свій сепаратизм принесла би шкоду згідному пожиттю обох народностий" — одначе се лише фарисейське, а до того ще й тумане покриванє дійсного стану річи.

У сій заяві є й спора доза звичайної злоби. Епископи боять ся незгоди народностий — як се розуміти? Невже тепер нема незгоди, і то незгоди, піддержуваної якраз епископами? Чи в наслїдок признаня Русинам дрібки прав підсичуванє тої незгоди збільшить ся з нашого боку, чи з боку Поляків? Щоби мало збільшити ся з нашого боку, за сим не промовляє ніодин льоґічний арґумент. Щобиж не збільшило ся з польського боку, то якраз обовязком епископів зарадити сему. А тепер найважнійше: чи саме через поваленє виборчої реформи не погіршить ся згіднє пожитє обох народностий? Не тільки нам, але кождому здорово думаючому чоловікови (з вимком вшехполяків, подоляків і польських епископів) здасть ся, що так.

А деж в такім разї прегарне покликанє католицьких епископів? Невже не їх то завданє усувати всякі спори, всяку ворожнечу, всяку ненависть? Невже не їх обовязком лагодити національні і партійні пристрасти?

На жаль, польські епископи далекі від сего. Замість станути по стороні здорової думки, згоди і християнської справедливости, вони станули явно по стороні ненависти, шовінізму, кривди і гнету. Замість держати руку з будівничими згоди, вони побратались з загорільцями-авантурниками, з політиками улиці. Замість попирати справедливі християнські заходи осередного й краєвого правительства, а враз з ним поважнїйших одиниць зпосеред обох народів, — вони звязали ся з Грабськими та Ґломбінськими.

Своїм виступом станули отже польські епископи в різкій суперечности з завданєм і інтересами християнської церкви та як національно-партійні шовіністи показали вони недостойними занимати так відвічальні в християнській суспільности становища.

Сей послїдний момент має велике значінє і для нас Русинів-Українців. Він повинен стати товчком до енергічної акції в цїли освободженя наших братів латинського обряду в східній Галичині з під впливу та власти таких латинських епископів. Боротьба за українських сьвящеників латинського обряду для Русинів латинників — отсе повинно бути відповідию на визов панів Більчевських.

Борба в новім Союзї.

Новий Союз можна би порівнати з вульканом, котрий ніколи не вигасає. Причини, що викликують ті „вульканічні" вибухи, є всілякі, а імя їх: Семенюк, Ардан, Косовий, Хиляк, Зазуляк і инші подібні „сьвіточі". Найновійшими часами появили ся на цирковій аренї Союза № 2 два нові борці, а се: скрентонський лікар, др. Кульчицький і головний писар нового Союза, п. М. Беля. Перший з них пустив у сьвіт переписний листок (почтову картку), задрукований публичним обжалованєм деяких урядників нового Союза; другий знов розіслав по своїх знакомих обємистий циркуляр, названий в ориґіналі „Заява № 3".

Думаємо, що наші читачі не погнівають ся, коли ми познакомимо їх із змістом обох названих в горі „бомб", кинених на те, щоби висадити в повітрє (читай: відігнати від жолоба) теперішну управу нашого любого „теска", себто людину, хочемо сказати: орґанізацію, яка собі „позичила" від нашої орґанїзації назву і характер.

Отже пан консиляр Кульчицький пише на своїй посткарті таке:

СОЮЗОВЦЇ, ПОЗІР!

Нове безправство і самоволя.

Дня 10-го апріля зійшлись разом панове: Косовий, Гришко, Хиляк і Гавриляк і викинули 25 делеґатів, яких Ви вибрали на конвенцію.

Подібного насильства ще не допустили ся представителї ніякої иншої орґанізації, ні статут нашого Р. Н. Союза не дає їм на се ніякого права.

Зробили се вони лише тому, бо бояли ся, щоби декотрі делеґати не викрили на конвенції їх надужитя, і тому, бо їм так хотїло ся. Що до мене, то я не буду зважати на се нове безправство згаданих панів і таки поїду на конвенцію як делеґат 134 відділу, раз щоби відкрити роботу деяких головачів, що на весь рот вихваляють свої заслуги, друге щоби переконати ся, чи делеґати позволять і на дальше панам Косовому, Гришкови, Хилякови, Гаврилякови і їм подібним товаришам робити собі кпини із 6000 членів Р. Н. Союза, їх конвенцій і їх инших ухвал. Вже крайна пора зробити конець тим безправствам, які лише сьміх стягають на нашу орґанїзацію.

Нехай же не буде ні одного відділу, який би не мав свого делеґата на слідуючій Конвенції.

У бій за правду, за народні права!

До побаченя на конвенції в Ню Йорку.

Др. Іван Кульчицький.

Ґенеральний новосоюзовий писар в особі д. Белї робить знов ось таку ґенеральну сповідь:

Заява Нр. 3.

Позаяк „Народна Воля" а зглядно п. Косовий, робітник при „Нар. Волї" показавсь о стільки безличним деспотом при офіціяльнім орґанї „Р. Н. Союза", що без мого відома і згоди підписував мене на своїх „заявах", приміром писав, що я голосував за усуненєм голови М. Семенюка з його уряду, що я був за знесенєм загального голосованя, що я враз з пп. Хиляком і Феданом виключив д. І. Ардана з членьства, що усе є неправдою, а в кінці не помістив мого оправданя в орґанї Р. Н. Союза на закиди зроблені менї публично дд. Тишком і Зазуляком, а відтак не видрукував другої моєї заяви на закиди д. Біндера з Дейтон, Огайо, і місцевого Уряду 56. відділу з Мікіс Ракс, Па., дотично циркулярів д. Ардана, проте я бачучи, що докори зі сторони членів Р. Н. С. на мою адресу не устають, а я безсильний, не маючи спромоги оправдатись публично з закидів менї безпідставно зроблених, позаяк зарозумілець Косовий, хоч не перестає паплюжити та обкидати мене своїми хорими храпотинами (?) перед загалом членів, то з другої сторони затикає менї рот, щоб я не мав навіть спромоги отрястись з його калюмнїй, проте звертаюсь вже третий раз до шан. заряду „Нар. Волї", а зглядно до теперішного голови „Р. Н. Союза" п. Ю. Хиляка з жаданєм помістити хоч тепер в імени справедливости ось тих кілька стрічок в найблизшім числї „Нар. Волї" без жадних змін дословно:

Заявляю отсею дорогою дд. Тишкови, Зазулякови, відтак д. Біндерови та всім членам „Р. Н. Союза", що я не тільки з циркулярами д. Ардана, виданєм адресів, як рівнож з якимись там „чартерами", або вислугованєм ся кому небудь поза своїм обовязком — не мав і не маю нічо спільного, але в додатку домагав ся і домагаюсь річевого розслїдженя послїдних непорозумінь та скандалів, котрі мали місце в зарядї „Народної Волї"!...

Признаю з цілою вітвертостию, що єсли ходить о добро, розвій та честь орґанізації, неповинноcь не тільки закривати нїчо перед загалом членів, але по розслїдженю справи безсторонно напятнувати по заслузї кождого, без згляду, хтоб се лихо й не спричинив, себто д. Ардан, Семенюк, я, чи Косовий!

Як довго однак справа річево та безсторонно не зістане розслїджена, лайкам із сторони Косового, робітника в друкарні при орґанї „Р. Н. Союза", повинен вже бути конець!

Ганьба та сором, щоб орґан поважної орґанізації, редаґований за тяжко запрацьований гріш всіх членів „Р. Н. Союза", вмісто бути огнищем братерства та любви нашого духового відродженя за океаном, завдяки хороблившим примхам одиниць був розсадником братовбійчої борби та колотнечі поміж самими членами сьої орґанізації, котрі удержують своєю кервавицею сей орган!

„Схаменїть ся, будьте люде, — бо лихо вам буде"! — сказав колись Шевченко.

Чи не крайна вже пора полишити сю погану колотнечу?

Припустім, що сей зненавиджений Косовим д. Ардан та Семенюк і „провинились" — але хиба тим, що д. Ардан яко відвічальний редактор „Нар. Волї" не хотїв бути помітачем Косового в друкарні, а Семенюк мабуть тому, що яко звичайний робітник не умів „шапкувати" перед всесильним паном „менаджером" Косовим та догоджувати його хорій амбіції...

Бо і о щож тут ходило такого важного, такого „небезпечного", що аж потрібно було тільки коштів, тяганини, ворожнечі, плюгавленя, засїдань?

Ходило тут о якусь дефравдацію, народний гріш, як вмавляє в членів „Р. Н. Союза" по фарисейськи Косовий?

Брехня!

Цїлий сей „алярм" та вишрубовану „небезпеку" нібито о народний гріш спричинив ніхто другий тільки сам Косовий, а не хто другий був виключно причиною, що д. Гвоздик, вибраний редактором підчас гарісбурської конвенції, змушений був уступити з редакторства „Нар. Волї" і то тому лишень, що не хотїв дивитись добродушно на інтриґи Косового!

Така сама доля стрінула і д. Ардана, котрий не хотїв бути рівнож помелом в руках Косового та його хорих забаганок „великости".

Тут розходилось о личний інтерес самого Косового, або яснійше сказатиб — його „позицію", бо Косовому треба було конечно редакторського стільця, а не другорядного „менаджерства"...

Ось і причина, початок і конець цілої сьої комедії!

Не підношу тут отсих закидів тому, щоб ставав в обороні дд. Ардана чи Семенюка. Ті оба люди, один і другий, як бувші урядники „Р. Н. Союза" мають поскладані за себе бонди, а тимсамим „Р. Н. Союз", як то кажуть, „має їх обох в руках"... Заслужили — союзовцї повинні розправитись з ними по заслузї.

Щоб однак особисті змаганя Косового класти на карту орґанізації, плюгавити публично „всїх і вся", хто тільки посьміє хоч подумати не так, як Косовому та його поплечникам треба, перекручувати в безличний спосіб факти, плювати публично людям в очи тому, що посьміли упімнутись о якесь виясне-

ію, і все те в додатку покривати плащиком „доброї організації", — то дайуйте, панове Союзовці, що я се назву по імени, се значить: шубравством, безправностию!

Бо деж, прошу Вас, є тепер на сторінках „Нар. Волі" сей захвалюваний Косовим його „демократизм"?

Таж се крайний деспотизм, сатрапство, гідне хиба московського кнута, а-бо тілки самого півголовка Косового!

Хто, прошу Вас, уповажнив, коли, на яких зборах Головного Виділу Р. Н. С. до подібних нібито „редакторських уваг" на адресу шан. проєктодавців?

Фактом прецінь єсть, що Косовий офіціяльно редактором „Нар. Волі" не був і не єсть, але в додатку навіть по фарисейськи із славетного свого „менаджерства" нібито зрезиґнував...

А знаєте, добрі люди, чому?

Тому, щоб не бути відвічальним перед загалом членів за свої партацькі діла, але ховатись із своєю юдашівською політикою за плечі других...

Отсю мою „публичну сповідь" подаю до „Нар. Волі" не тому, щоб — як арґументує Косовий — почінати новий „fight" поміж членами „Р. Н. Союза", позаяк я ради сьвятого спокою мовчав, хоч терпів морально вже доволі.

Подаю отсю мою заяву виключно на жадане людий, котрі домагали ся від мене публичного оправданя, поміж котрими находить ся навіть Голова Контрольної Комісії, п. І. Зазуляк, котрий як „контрольор" рішучо жадає мого публичного оправданя.

Scranton, Pa., April 11, 1913.

Мих. Беля,
Гол. Писар Р. Н. Союза.

Увага: Позаяк отсеї моєї заяви Косовий з Гришком не хотіли помістити, а в додатку против моєї волі підписали мене знова против д-ра Кульчицкого і увеличення деяких делеґатів, проте отсим простую, що з жадними „осторогами" до членів „Р. Н. С.", які друкують ся в „Нар. Волі", не мав я нічо спільного. — М. Б.

Неодин мабуть з наших читачів поспитає себе або кого другого, пощо „Свобода" печатає на своїх стовпцях такі покликн і заяви, які нас безпосередно не дотикають і які в виду того не повинніб нас інтересувати. Таким читачам ми мусимо відповісти, що справи нового Союза обходять нас о стілько, о скілько ми тут заанґажовані... Були часи (а вони ще мохом не поросли!), коли урядники нового Союза мали тілько лишень роботи, що чернити перед цілим сьвітом „католицький Союз" і „бабуню -Свободу". Ті, люди, котрі ще недавно плюгавили нас послідними словами, нині шукають у нас помочи проти тих своїх однодумців і „приятелів" котрі хотять заплатити їм за хліб каменем... Колиж так платять „поступовці" своїм **приятелям**, то нехай же нам, „паламарям" і „сьвічкогасам", вільно буде заплатити нашим **ворогам** иншою монетою, а саме: гостинностию і вирозумілостию. Одна з воюючих сторін захопила у свої руки орган організації і пише, що хоче, як хоче і на кого хоче: друга сторона не має прямо можности боронити ся, тож нехай до якогось часу найдуть покривдженії приют у старенької „бабусї"... „Свобода" вже „за стара", щоби свого противника побивати такими крепкими арґументами, як се робила тай ще доси робить „Народна Воля".

А чи „Свобода" за таку свою „політику" дістане коли кредит?... Будьмо терпеливі! Пождім хоч до конвенції нового Союза, що відбудеть ся вже незабаром, бо 19-го с. м. На тій конвенції наділяти-муть відповідними „гонорами" всїх „ктиторів" і „благодітелїв" одинокої поступової і народної організації, то при тій оказії може і нам дещо капне...

Відозва.

В порозуміню з Вп. Др. Сіменовичом, предсїдателем „Просьвітної Комісії", осьміляю ся подати до публичної відомости отсї стрічки:

Виділ Українського Товариства Педагогічного дав почин до заснованя Комітету, зложеного з відпоручників Українського Товариства Педагогічного, тов. „Львівский Боян" і тов. „Бандурист", котрий має занятись уладженем прогульки мужеського хору до Америки. Сей Комітет розпочав енергічну роботу і приготовляє як найкращу програму.

Сьпіваки готові до виїзду в літній порі т. є. в місяци липни, але жадають гроший на дорогу.

Во виду того, що Комітет запевняє нас, що в сій прогульці возьмуть участь що найлїпші сьпіваки, сьвідомі Українці, котрі розуміють добре значінє поїздки і котрі піднимають ся реферувати по руських кольоніях на ріжні теми, що інтересують руський загал, як про Лисенка, Шевченка і рідну школу, нам Русинам в Америці належить взяти ся сейчас до діла і приготовити все потрібне, щоби ті концерти випали величаво на славу цілого українського народу.

Голова Комітету прогульки до Америки о. Д. К. Лопатинський просить, щоби йому подати адреси голов комітетів американських. Такі комітети повинні повстати як найскорше.

Дехто, прочитавши сю відозву, скаже: се не удасть ся, се за великі кошти і т. д.

Єсли Русини в краю зважились до нас їхати, то нам належить їм приготовити путь. Тож я пропоную, щоби Головний Комітет в Америці становила „Просьвітна Комісія", а всї гроші на спроваджене сьпіваків належалоб засилати до п. Ал. Горбаля (Alex Horbal, 135 Main St., Derby, Conn.) касієра „Просьвітної Комісії". І хотяйби не зібралось всїх гроший на дорогу, то вможичать решту деякі патріоти. Так отже о перешкоді грошевій не повинно бути бесїди. На початок зложили Ансонійці $148.60 на сю цїль.

Може бути закид, що лїтна пора не відповідна на концерти. То правда, але друга правда, що в иншій порі тяжко зібрати сьпіваків через заняте в школі. Може бути проєкт, що лучше відложити сю справу на рік. А хтож заручить, що сьпіваки в ювилейнім році будуть могли виїхати з Галичини?... Остає до вибору: або сей рік або рік 1915. Що лучше: чи чекати 2 літа і лишити рідну школу без средств матеріяльних, чи привитати сего року сьпіваків-героїв між собою і доможи їм зібрати гарний цент на рідну школу.

Патріоти, еґоїзм на бік! Чи лячно нам має бути видати доляра-два на вступ на концерт, чи лячно нам, що сьпіваки не виявжуть ся як слід зі своєї задачі? Колиж однак більша часть Русинів не поділяє тої гадки, щоби сьпіваки приїхали сего року, то і так треба братись до дїла, отворити дискусію в часописях на сю тему, щоби приготовити величаві концерти хоть на пізнійший час.

Я не погніваюсь на нікого, єсли скаже: за короткий час на таке діло; але ніяк не похвалю сего, єсли нич не буде робитись в тій справі, бо мине рік і знов буде за короткий час на 1914 рік; мине другий і буде за короткий час на 1915 рік.

о. М. Данилович.

ДО ЧЕСНИХ ПАНТНЯН ТА ДОБРИХ НАШИХ СУСІДІВ, ПЕРЕБУВАЮЧИХ ТЕПЕР НА ЗАРОБІТКАХ В АМЕРИЦІ!

Христос воскрес!

Члени читальні „Просьвіти" в Пантній, горлицкого повіта, повідомляють отсим тих всїх своїх чесних Громадян та добрих Сусідів, які часто запитували поодиноких господарів нашого села про читальню „Просьвіти", що тую читальню основали ми вже 9 січня с. р. в день сьв. Стефана, та маємо надію, що при помочи Божій і Вашій наше товариство буде красно розвиватись.

Вп Добродії, які обіцяли підпомочи матеріяльно нашу читальню — **одинокy не лише в Горличчині, але на цілій Лемківщині,** — як також і всїх тих, котрі були би ласкаві жертвувати добровільний даток на випосажене читальні у всякі средства просьвітні, — просимо свої ласкаві жертви слати до Хв. Адміністрації „Свободи", 83 Гранд Ст., Джерзи Сіти, Н. Дж., яка виказ Вп. Жертводавців оголосить в своїй часописи а зібрну квоту перешле до нашого товариства.

В Пантній, дня 20 цьвітня 1913 р.

За читальню „Просьвіти":

Андрій Глива, Михайло Мовчан, Стефан Пищот, Ваньо Тиханич, Микола Ванчко, Фенко Родко, Семань Жилишин, Осиф Мовчан, Ваньо Дзиґан, Фенко Глива, Андрій Базарник, Гнат Павлик — і много инших.

Змучені мязи і задеревілі сустави повинні бути натирані Трінера Лініментом.

Іван Франко.

ПРИТЧА ПРО СІЯНЄ СЛОВА БОЖОГО.

Пішов сївач на поле й сїмя сїяв,
Та вітер сїмя десь-кудись розвіяв:

Одно попадало на биті шляхи,
І се небесні поклювали птахи;

Друге упало на тверде камінє,
І нікуди йому було пустить корінє;

А трете в мокре місце всїменило,
Там не принявши ся воно зогнило.

Найбільша-ж часть на ґрунт плідний ґупала,
І труд богатим плодом увінчала.

Сей образ — перша притча то Христова,
Вона була пророцька що до слова.

Сам він був сївачем у своїм краю,
Та мов на камінь, у жидівську зграю,

Слова його несли ся і щезали,
Жиди в них правди скритої не взнали.

А що по світовому роздорожу
Розсипалось тих слів, то птицю божу,

Усяку єресь тілько годували
Та плоду ніякого не давали.

А що по мокрім місці гниль пожерла,
Се ті, в яких душа в живих умерла,

Пихою вбита, лїнощами й глумом, —
Таких і память пропадає з шумом.

Лиш ті, що тихі серцем і душею,
Всїх годували працею своєю,

Самі собі похвал не голосили,
Та в своїм серці духа не гасили,

Не боячись ненависти обуха,
Христові спадкоємці в царстві духа.

ЗА КРИВДУ.

Сьміють ся срібні зорі на небі, як очи невинної дитини всьміхають ся, а їх промінї як срібні ниточки снують ся понад землею, понад сьвіжим пухом біленького снігу.

Ніч. Скрізь по хатах ясно, а по улицях метушня і гамір. Гуртками переходять люди одні коло других. Одні других здоровлять тай росходять ся, кому де треба. А коло кождих воріт веселі розмови тай припрошуваня. Ґазди і ґаздині просять кумів тай сусідів в гостину, а парубки дівчат на ґульні тай вечерницї, бо отсе вже послїдний день мясниць, послїдна хвиля забави тай втіхи.

Аж ось і чути музику. Земля трясе ся під ногами, хоч і на улици гуляй. Десь людий якби і не було і на улици тишина, лиш з хати доходять звуки музики та веселих пісень розгуляного парубоцтва.

В хатї Дмитра Гірняка було якось так сумно, так тихо, неприязно як на цвинтари. Блїдий каганець сьвітив на припічку таким заплаканим, млавим сьвітлом, як догасаюча сьвічка над покійником. Ніхто в хатї ні говорив, ні жартував, ні сьміяв ся: ніхто за весь вечір не заглянув, не попросив до себе в гостину ні Дмитра, ні його жінки. Сидить сердега на лаві, оперпись руками на скриню, та думає думку. А жінка Дмитрова плаче в кутї коло печі, аж заходить ся від жалю. Одна маленька дитина спить в колисцї як німа, навіть не ворухає ся.

І так цїлий вечір минув сумний, неприязний, студений.

Нараз Дмитро встав зза скринї, здіймив кожух з жердки тай вже забиравсь кудись іти, як отсе спинила його жінка.

„Дмитре, не йди! Не йди, я тебе прошу, бо буде ще гірша біда. Не погублй мене невинної тай тої дитини, бо що я тепер бідна вічну тай зроблю".

Дмитро став серед хати як німий хрест на цвинтари. Подивив ся на жінку тай заплакав, глянув в колиску тай зaридав:

„Ой не мене він тяжко скривдив, але тебе, небого, тай то невинне дитя, що там в колисцї".

„Не йди, не йди!" благала жінка. „Сиди в хатї, завтра підеш тай розговориш ся".

Дмитро знов подивив ся на жінку, а її благаючий зір так пробив його душу, що морозом цїлого його обвіяло. Здіймив з себе кожух тай знов закинув його на жердку, а далї став як дитина перед жінкою жалїти ся.

„Як менї Бог добрий, таким добрим я був для него робітником. Тай не жалував я своїх рук, не жалував. Не жалував нї сна, не жалував нї відпочинку. Робив як той чорний віл, аби йому тільки догодити. Ти знаєш, жінко, як я в лїтї на досьвідках нї їв тай не пив, а йшов на лан до роботи тай нераз без їди тай без води до полудня волочив ногою, аж ми синцї вибігали на руках. Гм! Тай мокнув я нераз, мокнув! Мокнув як та ворона на слотї на тих форнальках, а все гадав: зароблю на ложку страви, на кавалок патика, аби в зимі ти могла з дитиною в теплї перespати тай хлїба попоїсти. А нинї за тоту мою працю, за ті недоспані ночи, він мене з доброго дива прогнав — каже, що робити менї не хоче ся. І що я тепер в зимі зроблю, чим я тебе нагодую, чим в хатї натоплю, аби дитина не скостенїла. Нї, піду, піду до нього і з ним ще нинї розговорю ся, чи то можна так людий кривдити".

Тай Дмитро як лютий тигр кинув ся до жердки тай знов вгорнув ся в кожух. Аж охнула з болю бідна жінка. Спинила Дмитра на самім порозї тай благала.

„Дмитре, Дмитруню! Як підеш, то перше мене вбий, най я не дивлюсь на твою і свою муку".

Але Дмитро тепер вже не слухав. Страшна мара пімсти зродила ся в його серци і гнала ним аж там, де живе той, що його скривдив, що під саму люту остру зиму відобрав йому кавалок хлїба, одиноке средство для житя троїх людий. Пігнав Дмитро як вихор.

А бідна жінка нїчо не могла зробити, не могла його спинити. Їй лишаєсь послїдна дошка ратунку — молитва. Як тільки Дмитро вийшов з хати, вклякла перед сьвятими образами тай молилась довго, щиро, сердечно, а горячі сльози як грань капали на її долонї.

* * *

На улици коло коршми стояв гурток людий, самих старших господарів, що розговорювали живо й голосно.

„Бідний Дмитро — говорив якийсь господар. — В сам найгірший і найприкрійший час лишив ся без кавалка хлїба".

„Нелюдський окоман — відізвавсь другий. „В лїтї йому роби, гаруй, а на зиму хоть загибай з голоду".

„От нехристіянський чоловік. Він навіть ніколи до церкви не загляне".

„Кажуть, що то хлопський син, але покинув свою віру тай он яким нинї став".

„То все так буває — сказав один — що той, що своє покидає тай свого відцураєсь, все найгірший чоловік. Тамтої недїлї читали в читальни книжку, а там було написано, що десь ще в давних часах, як наші люди боролись з Турками, то ті Турки брали в неволю малих християнських дітий, годували їх тай робили з них своє військо, таких янїчарів, що були ще лютїйші від Турка. Таке воно і з ним".

Нараз щось застукотїло. Господарі вмовкли. Улицею надійшов сам Дмитро. Хотів минути гурток, але його задержали.

„Де йдете, Дмитре?" запитав хтось з гурту.

„До Демянового Гриця, може запоможе. Аджеж знаєте, що зі мною стало ся!"

„Та знаємо, знаємо!" хором відізвались люди.

Тай Дмитро пішов своєю дорогою, а господарі поволи стали розходитись, кождий в свою сторону.

А Дмитро йшов поволи улицею тай снував у своїм серци страшний плян пімсти. Клоче тай сірники вже заздалегідь собі приладив. Чекає лише відповідної хвилї, поки в селї не втихомирить ся. Щоби не впало на него підозрінє, заглянув на хвилю й до Гриця, просячи, щоби йому пожичив дїжку жита, а вийшовши від него, став проходжуватись улицею.

За яку добру годину пішов уличкою в гору попри церкву, щоби незамітно поза гайок дістатись до економової хати тай виконати пімсту.

Переходячи попри церкву, зупинив ся.

Памятний місійний хрест коло дзвіниці з простягненими раменами нагадав йому розпятого Христа, що на хрестї в хвили смерти простив своїм ворогам. Дмитро з жахом аж відвернув ся. Чиж в него нема вже тілки сили, щоб простити своему ворогови? Страшний і чорний злочин, який він мав сповнити, станув перед ним якби мара і говорив йому, що він на віки стане пропащий, що весь сьвіт відцураєсь його і скаже: злочинець, палїй!

Мов вкопаний стояв перед хрестом.

„Ще маю час! Чи конче нинї!?"

Нагадав собі плач своєї жінки в хвилї, коли виходив з хати. Видів ще через вікно, як вона молила ся за него. І се так потрясло його душу, що скинув шапку тай перехрестив ся, а відтак став шепотїти „Отче наш." Відмовивши молитву, рішив ся таки вертати домів.

* * *

В хатї економа розвелась що найлїпша забава. Гості, а зїхалось їх чимало, бо саме сего дня були економа іменини, бавились при музиці і піятици як найлїпше. Дїти розсипались гуртками по усїх кімнатах, бавлючись весело між собою.

А тимчасом економова наймичка пішла за чимсь на стрих хати зі сьвітлом і через забутє лишила сьвічку. Сьвічка згоріла цїла, а від неї занялася стріха з середини. По сухій соломі посунулись огнені язички потайки, зрадно як та гадюка, щоби нараз бухнути усією силою і захопити все несподївано.

Показалась з даху перша полумінь, чимраз ширша і більша; заздріли деякі люди огонь, тай стали бити в дзвін на трівогу, але в хатї економа ніхто сего не завважав. Всї бавились як найспокійнїйше. Аж коли зоря пожару бухнула ясностию на все подвірє, коли і стодола і весь дах хати стояли у полуміни, тодї счинилась метушня, правдиве пекло.

Матери з зойком та криком стали втїкати, то шукати за дїтьми, дїти криком настрашені стали ховатись під постелї та по кутиках. Все тиснулось до дверий до втїканя. В таким страшнім нещастю все потратило голови. Кождий куди вмів і як вмів, став тїкати.

А на дворі страшний образ знищеня. Валять ся крокви, паде стріха, клуби диму і полуміни окружують хату, як розбурхані филї човно. Крики, наклякуваня, плачі, зойки мішають ся з ломотом і тріскотом пожару в страшну пісню розпуки і жалю. З людьми з села прибіг і сам Дмитро та з далека дивив ся на той страшний образ, радіючи в душі, що хтось за него пімстив ся. Огонь в найбільшім розгарі, вже тлїють рами від вікон і двері, вже займають ся і стайнї коло стодоли.

Коли отсе як грім серед тишї розніс ся розпучливий крик економової жінки:

„Моя одна дитина. Моя дитина в хатї, ратуйте!"

Та ніхто не важив ся йти по неминучу смерть і голос нещасної матери пропадав без слїду, а Дмитро в своїй закаменїлости тїшив ся на вид вмліваючої матери.

„Дитину ратуйте! — кричав економ. Що маю даю в нагороду".

Кавалок даху завалив ся на стелю, а люди аж охнули. Тимчасом з хати доніс ся плач дитини. Той плач пробив Дмитрову душу до дна. Він нагадав собі, що в него є жінка і мала дитина, що так перед хвилею його благала його жінка. Йому здавалось, що то не його ворога, але його власна дитина так плаче, благає помочи. І дику жажду пімсти перемогло чувство людства.

Дмитро як лев кинув ся в гурму людий і зник в горіючій хатї.

Настала хвиля страшної мовчанки, переврваної плачем тої дитини, що в хатї, і стоном економа край вмлїваючої матери. Перегорені крокви мали вже туй туй валити ся, а за ними була би завалила ся і стеля, як люди крикнули:

„Втїкай, бо валить ся!"

По довгій хвилї, овинений в шмату, вибіг Дмитро, але не здужав добічи. На самім порозї хати впав, а з рук впала дитина. Сейчас вхоплено дитину, а в тійже хвили з ломотом впала кровка на Дмитра. Люди купою снїгу загасили огонь і витягнули Дмитра, але потовченого і покалїченого, ледви живого.

Відітхнув економ, віджила нещасліва мати на вид вратованої дитини. Обоє приступили до Дмитра, що лежав на снїгу та по першім омлїню отворив очи:

„Дмитре, приятелю, я тобі прощаю, я тебе скривдив невинно, за ту кривду прости мене. Я віддячусь" — лебедів економ.

„А ви мене простїть"... І простили собі взаїмно.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО МОЛОДЕЧОГО РУСЬКОГО СОЮЗА!

В ДРУКАРНЇ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ СЛЇДУЮЧІ КНИЖКИ:

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка Історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віровання	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Сонник	30
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Коляди	15
Молитвенник, галицький	66
Молитвослов для кат. лиць	1.20
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, ч. II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога до неба	1.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Молитвослов	1.50
Милосердія двері	1.80

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	7.00
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінетами, оден	2
Книжка для опікунів хорих	1.00

УЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ

дуже красна повість з старинних козацьких часів, п. з.:

„За сестрою".

Набути можна по 40 центів за примірник в твердій оправі в друкарнї „Свободи".

ДРУКАРНЯ Свободи виконує всякі ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ ГАРНО І ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.

„СВОБОДА"

ілюстрована політична, просьвітна і господарська часопись; популярний орґан національно-демократичного сторонництва. Виходить що тижня в четвер рано. Передплата: річно 4 К., піврічно 2 К. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Ринок, ч. 10. (Галичина, Австрія).

Два голоси.

Голос зневіри.

Чи чуєте підземний стон?
„Ломіть кордон! Ломіть кордон!“

„Ломіть кордон!“... Хто каже се?
То вітер щось таке несе.

Який кордон? Чи Сян чи Прут,
Нам всюди дім, де теплий кут.

Чи тут, чи там: працюй, як віл,
Пани в гору, біднота в діл.

Нам все одно, багнет чи кнут,
Нам всюди зле, і там і тут.

Нам все одно, чи Сян, чи Дон,
Де ступиш, там тобі кордон:

Кордон до щастя і добра...
Яких вам ще кордонів тра?

Голос надії.

А я вам кажу: день іде,
Іде така година,
Коли ні тут, ні там, ніде,
Кордонів жадних не буде,
Лиш даль далека, сина.

А я вам кажу: близький час
І хвиля недалека,
Що буря звіє ся нараз,
Згуртує і змішає нас
І з близька і з далека.

Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.

А я вам кажу: майте слух,
І позір тому дайте,
Що вам говорить Волї Дух,
Про близьку хвилю заверух
І хвилї тої чайте!

Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдїм туда, де кличе — Він,
Через кордони, гень над Дін!...
Нас кости предків просять.

Не підем ми, прийдуть вони,
Таке вже в сьвіті право...
Як сталь гартуєть ся в огни,
Так ти нас, Воле, роз'огни,
Веди, веди нас, Славо!

Нестор.

Дмитро Манюгон.

БРЕХНЯ.

— Ти знов, Кащан, прийшов в брудній сорочцї до школи? — звернув ся учитель до хлопчини першого шкільного року, який вже третий тиждень не зміняв своєї сорочки.

— Ти чому не вбрав чистої сорочки сегодня?

— Я не хочу!

— Чому не хочеш?

— Бо чиста сорочка скоро брукає ся, а мама відтак бють.

— То таки не хочеш перебратись?

— Нї!

— Прошу пана, його мама сегодня рано так били, а він таки не хотів вбрати, — промовив один хлопець, сусід Кащана.

— Він бреше! — відозвав ся Кащан.

— Нї-нї, я не брешу. Пан казали, що брехати не можна. Я таки видів! — боронив ся хлопець.

Учитель викликав Кащана на середину.

— Диви ся, хлопче, в яких всї дїти чистих сорочках. Ти лиш один між ними такий брудний. Тобі не сором?

— Нї!

— А як виглядає красше хлопець: в брудній чи в чистій сорочцї?

— В чистій.

— А чого-ж ти ходиш в брудній?

— Бо в брудній лїпше грати ся.

— Ану слухай, хлопче! Завтра приїздає до нас пан інспектор. Тобі не буде соромно, як він перший раз побачить тебе в брудній сорочцї?

Хлопець надумував ся.

— Правда, що ти завтра чистенько прибереш ся?

— Правда.

— Ну, побачимо, чи ти любиш правду. А ти знаєш, що брехати некрасно?

— Знаю.

На другий день прийшов Кащан в чистій сорочцї до школи. Навіть вимив ноги і підперезав ся новим красним пояском. Учитель похвалив хлопця і почав науку. Кащан замість до книжки, заєдно глядів на шкільні двері. Кождої хвилї сподївав ся він, що двері відчинять ся і до кляси увійде інспектор. Учитель спостеріг, що хлопець страшно нетерпеливить ся.

— Кащан, ти чому не уважаєш?

— А пан на-що брехали? — відповів на те обурений хлопчина.

— Коли я брехав?

— А вчера. Казали, що пан інспектор прийдуть, а їх нема.

— Не так! Пан інспектор мав приїхати, але, видно, щось йому стало ся. Може заслаб...

— Ади, пан знов брешуть! — прошепотів Кащан до свого товариша.

Аж тепер учитель зрозумів страшну свою похибку. Йому мимоволї прийшли на гадку слова Нїцшого: „Ах, коли-б я умів сопівкою пастушою приманити вас назад!“

Приманити знова дїточі душі і розвіяти в них сумнів про правдомовність їхнього учителя.

ПОКВІТОВАНЯ ЗА ВИПЛАЧЕНІ ЗАПОМОГИ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 233. Евстахій і Фотїя Ящишак одержали $100.00 яко посмертну запомогу по сині Стефанови, чл. від. Р. М. С. ч. 1, в Шамокін, Па.

Ч. 238. Михайло Доманський одержав $100.00 яко посмертну запомогу по донцї Катерині, чл. від. Р. М. С. ч. 123, в Трентон, Н. Дж.

Ч. 2630. Федор Саланський одержав $400.00 яко посмертну запомогу по сині Стефанови, чл. від. Р. Н. С. ч. 99, в Вілксбері, Па.

Ч. 2681. Людвіка Дацишин одержала $305.00 яко посмертну запомогу по сині Грицеви, чл. від. Р. Н. С. ч. 330, в Лїтл Фолс, Н. Й.

Ч. 2686. Анна Манда, чл. від. Р. Н. С. ч. 265, в Тейлор. Па., одержала $400.00 яко запомогу по помершім мужу Іванї.

Ч. 2689. Тимко Фединець, чл. від. Р. Н. С. ч. 32, в Травґер, Па., одержав $100.00 яко запомогу за невилїчиму слабість.

Ч. 2708. Євка Саланська одержала $500.00 яко посмертну запомогу по мужу Стефанови, чл. від. Р. Н. С. ч. 99, в Вілксбері, Па.

Ч. 2711. Іван Крайничин, чл. від. Р. Н. С. ч. 53, в Пітсбурґ, Па., одержав $400.00 яко запомогу по померші жені Татіянї.

Ч. 2714. Анна Сисак одержала $800.00 яко посмертну запомогу по мужу Петрі, чл. від. Р. Н. С. ч. 185, в Гейзелтон, Па.

Ч. 2716. Катерина Павловська одержала $500.00 яко посмертну запомогу по мужу Йосифі, чл. від. Р. Н. С. ч. 162, в Скрентон, Па.

Ч. 2718. Семен Смалець, чл. від. 1, в Шамокін, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Катеринї.

Ч. 2719. Іван Матисек, чл. від. Р. Н. С. ч. 1, в Шамокін, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Марії.

Ч. 2721. Василь Урбан, чл. від. Р. Н. С. ч. 28, в Маганой Плейн, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Марії.

Ч. 2722. Михайло Подолячик, чл. від. Р. Н. С. ч. 76, в Нюарк, Н. Дж., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Феннї.

Ч. 2723. Михайло Блекот, чл. від. Р. Н. С. ч. 141, в Лїтл Фолс, Н. Й., одержав $100.00 яко запомогу за невилїчиму слабість.

Ч. 2735. Чарлєрой Сейвінґс енд Трост Ко. одержав $530.00 яко сирітську часть по Даньку Ропицькім, чл. від. Р. Н. С. ч. 41, в Вестморелянд, Па.

Ч. 2747. Юлїя Півонська одержала $803.05 яко посмертну запомогу по мужу Йосифі, чл. від. Р. Н. С. ч. 229, в Скрентон, Па.

Ч. 2748. Місцевий уряд одержав $196.95 яко похоронні кошти по Йосифі Півонськім, чл. від. Р. Н. С. ч. 229, в Скрентон, Па.

Ч. 2749. Іван Голей одержав $500.00 яко посмертну запомогу по матери Марії, чл. від. Р. Н. С. ч. 186, в МкАду, Па.

Ч. 2750. Григорій Голей одержав $500.00 яко посмертну запомогу по матери Марії, чл. від. Р. Н. С. ч. 186, в МкАду, Па.

Ч. 2751. Пазя Беца одержала $450.00 яко посмертну запомогу по мужу Григорію, чл. від. Р. Н. С. 237, в Честер, Па.

Ч. 2752. Пазя Шалева одержала $898.00 яко посмертну запомогу по мужу Дмитрі, чл. від. Р. Н. С. ч. 239, в Філядельфії, Па.

Ч. 2753. Місцевий уряд одержав $102.00 яко похоронні кошти по Дмитрі Шалева, чл. від. Р. Н. С. ч. 239, в Філядельфії, Па.

Ч. 2754. Марія Данчак одержала $1000.00 яко посмертну запомогу по мужу Михайлї, чл. від. Р. Н. С. ч. 1, в Шамокін, Па.

Ч. 2756. Місцевий уряд одержав $123.25 яко похоронні кошти по Андрію Кіляр, чл. від. Р. Н. С. ч. 276, в Ембрідж, Па.

Ч. 2757. Павло Гричишин, чл. від. Р. Н. С. ч. 28, в Маганой Плейн, Па., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Парасцї.

Ч. 2759. Марія Волчко, чл. від. Р. Н. С. ч. 152, в Гомстед, Па., одержала $400.00 яко запомогу по помершім мужу Іванї.

Ч. 2760. Микола Страп, чл. від. Р. Н. С. ч. 251, в Клівленд, О., одержав $400.00 яко запомогу по помершій женї Каролїнї.

Ч. 2761. Ядвіґа Пилипів, чл. від. Р. Н. С. ч. 241, в Нюарк, Н. Дж., одержала $200.00 яко запомогу по помершім мужу Федорі.

Ч. 2763. Ференц Данч, чл. від. Р. Н. С. ч. 6. в Брансвіл, Па., одержав $200.00 яко запомогу за утрату ноги.

Ч. 2764. Антін Рось, чл. від. Р. Н. С. ч. 281, з Манчестер, Н. Й., одержав $200.00 яко запомогу за утрату ока.

Ч. 2765. Василь Цебрик, чл. від. Р. Н. С. ч. 223, в Порт Бовклей, Па., одержав $200.00 яко запомогу за утрату ока.

Ч. 2766. Марія Пиш одержала $150.00 яко запомогу за мужа Івана, чл. від. Р. Н. С. ч. 58, в Реймі, Па., находячого ся в домі божевільних.

Ч. 2768. Яким Копцял, чл. від. Р. Н. С. ч. 35, в Гвітней, Па., одержав $100.00 яко запомогу за зломане хребта.

Ч. 2769. Заступник австро-угорського конзуля в Вілксбері, Па. одержав $800.00 яко сирітську часть по Михайлї Допта, чл. від. Р. Н. С. ч. 99, в Вілксбері, Па.

Ч. 2779. Джордж Ц. Шіслер одержав $500.00 яко сирітську часть по Петрі Горощак, чл. від. Р. Н. С. ч. 68, в Ансонії, Конн.

Ч. 2787. Австро-угорський конзуль в Клівленд, О., одержав $500.00 яко сирітську часть по Петрі Ковальськім, чл. від. Р. Н. С. ч. 102, в Клівленд, О.

Ч. 2790. Заступник австро-угорського конзуля в Вілксбері, Па., одерхав $800.00 яко сирітську часть по Григорію Смолинець, чл. від. Р. Н. С. ч. 30, в Бресляв, Па.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Руська Книгарня в Скрентон, Па. зістала перенесена на головну улицю, на ріг Лакована і 7 евеню, обік стациї C. R. R. of N. J., до великого штору і є отворена від 8 години рано до 9 вечером, а в неділю від 12 до 2 пополудни. Почтова адреса така: Ruthenian Book Store, 701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

„ЗА СЕСТРОЮ“,

дуже красна повість з козацьких часів. Дістанете в „Свободї“ за 40 центів.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсїдатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балоґ, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.
Др. В. Сіменович, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill. — предсїдатель.
А. Горбаль, 135 Main Str., Derby, Conn. — касієр.
Е. Струтинська, 714 Bickerdike Str., Chicago, Ill. — секр.
о. В. Балоґ, Whiting, Ind.
Д. Андрейко, New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський, Shamokin, Pa.
Ю. Павчак, Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ МАЙ 1913 р.

Член на цїле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного $0.86.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

НЮБУРҐ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 176, повідомляє всїх своїх членів, що дня 18. мая с. р., о год. 3.30 пополудни, відбуде ся мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи. Неявивший ся член заплатить 25 цнт. кари, а урядник 50 цнт. Члени, котрі суть на других плейзах, мають подати братському секретареви свої точні адреси. Взиваєть ся на сей мітінґ Ілька Пукаса у важній справі. — О. Паньків, предс.; М. Бережницький, кас.; І. Коваль, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 121, повідомляє всїх своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 11. мая с. р. по обідї в галї Ганчака, 839 савт Брод стр. Неприсутні члени заплатять кару 25 цнт. — Ю. Зупко, предс.; І. Радванський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 317, подає до відома, що дня 18. мая с. р. відбуде ся піврічний мітінґ у гали Д. Вурку, ч. 1400 Барнет Аве. Кождий член має на тім мітінґу явити ся, бо суть до полагодженя дуже важні справи. Неявивший ся член заплатить кари $1.00, а урядник $1.50. — Д. Матвіїв, предс.; В. Боднар, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу дня 10. мая 1913 о год. 8. вечером в Шіцен гол, під ч. 12 Іст осьма ул., Ню Йорк. На сей мітінґ повинен явити ся кождий член і члениця і вирівнати свої залеглости до Товариства і до Р. Н. Союза, бо в противнім разї наступить суспендоване. Неявивший ся член або члениця заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. На сім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного. — Д. Олексів, рек. секр.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відомости, що на місце секретаря Михайла Возьного зістав назначений Тимон Колодїй. Длятого просить ся всїх інтересуючих запамятати собі його адресу: Тимон Колодїй, 707 Church St.. Wilmington, Del. — Ілько Борис, предс.; Т. Колодїй, секр.

ГОЛІЙОК, МАСС. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 52, повідомляє всїх своїх членів, що дня 18-го мая с. р. відбуде ся піврічний мітінґ, на котрім кождий член повинен явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. Мітінґ розпічне ся о годині 2-гій пополудни в домі Ів. Бабяка під числом 24 Олівер Стр. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — І. Хріпак; пр.; С. Ваврешин, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 68, завідомляє своїх членів і члениць, що місячний мітінґ відбуде ся дня 18. мая с. р. о годині 1-шій пополудни, в галї А. Андреєвського при Виндлак Евню 723. На той мітінґ запрошуємо усїх наших родимців. Неявивший ся член заплатить кару. — І. Березовець, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 76, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в середу дня 14. мая с. р. в гали Боржицького, о годині 7.30 вечером. На тім мітінґу буде вибирати ся комітет, а так само буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разї будуть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Й. Іванців, секр.

БРАВНСВІЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 6, повідомляє своїх членів, що від тепер братські мітінґи будуть відбувати ся кождого місяця в першу неділю по першім, а не в четверту, як було доси. — І. Маркус, секр.

ДЕРРИ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 227, подає до відома, що на квартальнім мітінґу дня 20. цьвітня с. р. вибрано отсей новий уряд: В. Баран, предс.; Ю. Майор, заст. предс.; І. Максимчак, кас.; С. Коземчак, заст. кас.; А. Королевят, секр.; С. Бурик, заст. секр.; П. Вітів, доз. хорих; М. Завіський, хорунжий; В. Марон, дверник. На тім мітінґу ухвалено, що котрий член не заплатить своїх належностий за 2 місяцї, зістане з Братства виключений. Нових членів від 35—45 лїт принимати ся буде за половину вступного. — Уряд.

КОНКУРС.

Пошукуємо для нашої парохії **дяко-учителя**, котрий міг би рівночасно учити дїтий в трьох парохіяльний школах. Вимагаємо від кандидата на сю посаду точного знаня нотного сьпіву, цїлковитої тверезости і бездоганного житя. Услівя тільки листовно. Сьвідоцтва із заниманих дотепер посад конче вимагані. Зголошеня просимо висилати сейчас на адресу: Rev Vladimir Derzyruka, 430 North Seventh St., Scranton, Pa.

БУДОВА ІКОНОСТАСУ І МАЛЬОВАНЄ ЦЕРКВИ.

Отсим подає ся до відома П. Т. Малярів і Різьбарів, що уряд церкви сьв. Кирила і Методія в Олифант, Па., має намір будувати іконостас і малювати церков. Робота має бути перворядної якости, артистична. Рефлектуючі нехай предложить пляни і подадуть цїну. Речинець до 29. мая н. с. 1913. Всякі інформації уділяє комітет церковний під адресою: Box 375, Olyphant, Pa.

ПОШУКУВАНЯ.

Онуфер Скомський глядає свого сина ДАНЬКА СКОМСЬКОГО, котрий перед двома місяцями відїхав до Сиракюз, Н. Й. Хто би о нїм знав або він сам, нехай зволить подати о сїм на адресу:

Onufer Skomski,
Box 297, Butler, Pa. Station B.
WEST BERWICK, PA.

Глядаю тїточного брата **МИХАЇЛА СТАРАННА**, з села Риведа, повіт Сянік, Галичина. Три лїта як приїхав з краю, перед роком робив десь при твердім углю в Пенсильванії. Хтоби о нїм знав або він сам, нехай напише на адресу: Frank Tytkanich, R. F. D. 3, Box 88, Pleasant City, Ohio.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з добрими сьвідоцтвами, який може з'орґанізувати добрий хор, уладжувати аматорські вистави, вести школу дїтий та займати ся читальнею, глядає посади від 1. червня. Ласкаві зголошеня просить ся слати на адресу „Свободи".

ПОТРІБНО робітників до ріжних робіт, до фабрик, готелїв, реставрацій і майнів. Також потрібно фамілїй і дївчат до фабрики. Голоситись до: Employment Office, 435 E. 9th St., New York N. Y.

ПІДПИСАНИЙ ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, уміючий провадити хор, школу і театральні представленя, пошукує посади. Іван Черницький, Box 80, Elmira Heights, N. Y.

ПОШУКУЮ доброго молодого різьбаря і золотаря. Желаючий отримати працю нехай зголосить ся листовно на мою адресу: Артист Eugen Wasylenko, Olyphant, Pa.

НА ПРОДАЖ ҐРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ посеред Русинів, Поляків і др. Бизнес старий і вироблений і найбільший в околици. Одинока нагода для Русина до набутя гарного бизнесу. Властитель приневолений продати сей бизнес задля лихого здоровля. По близші інформації писати на адресу: G. & B. c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯКО-УЧИТЕЛЬ, управитель хору, режісер представлень і добрий ремісник, глядає посади дяківства. Котра парохія хотїлаб такого дяко-учителя, нехай ласкаво пише до редакції „Свободи".

ПЛАТИМО ВІД $8.00 ДО $20.00 ТИЖНЕВОЇ ПЛАТНІ!

Потребуємо ще кількох людий в ріжних місцевостях, котріб стали нашими аґентами і продавали всїлякі золоті, срібні і нїклеві годинки і ланцушки межи робітниками на місячні сплати по $1.00 і $2.00. Потрібно також кількох людий на подорожних аґентів. Практика тут злишна. Лиш чесні і тверезі люди повинні зголошуватись по сї аґенції: Подайте своє теперішне занятє. Адреса: North American Sales Co., Box *954*. Dept. *182*, New York, N. Y.

ПОЗІР! Потрібно аґентів і менаджерів в кождій місцевости, як також до бюра. Занятє постійне, добрий дохід. Кілька годин денно принесе Вам значний заробок. Продаємо фарми і лоти, положені при великих фабриках, де потрібно много робітників, в поблизу Ню Йорку. Пишіть або голосіть ся на адресу: 132 Nassau Str., Room 309, New York, N. Y.

ПОТРІБНО 200 РОБІТНИКІВ до роботи при цементі так на дворі як і у фабрицї. Страйку нема. Платня $1.50 до $2.20 денно. Робота стала через цїлий час року. Добра спосібність до осягненя лїпшої платнї. Голоситись: New York & New England Cement & Lime Co., Hudson, N. Y.

Потрібно робітника до бучерні самотного, руського або словенського, який розумів би роботу при мясї. Платня після угоди. — Адреса: Joe Popivchak, Box 34, Iselin, Pa. Indiana Co.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

Дня 12-го цьвітня с. р. по похоронї Семена Сьвіршка, члена Р. Н. С. від. 81 в Куртіс Бей, Мд., на зазив Якова Миськова учасники похорону зложили слїдуючі жертви: Я. Миськів, П. Миськів, К. Біленький і В. Дубас по $1.00; Анастазія Столярчук, І. Валеґа, Б. Сьвіршко, В. Тхорик і А. Хімяк по 50 ц.; Анна Сьвіршко, Маґдалина Собачук, Н. Дурдела і С. Семенків по 25 ц.; О. Лїщинський 15 ц.; Стефанія Сьвіршко, Ст. Чайковський і В. Сьвіршко по 10 ц. — Разом $7.95

На хрестинах у п. Івана Мируцького дня 4. мая с. р. жертвували слїдуючі гості: І. Мируцький $2.00; З. Курочка, М. Сокольський, Н. Білах і Ф. Ворожбит по $1.00; І. Малиса (стар.) і М. Чорній по 50 ц.; О. Олїйник, С. Маленький, П. Ворожбит і К. Тиндух по 25 ц.; Незнаний 10 ц. — Разом $8.10
Збіркою занялись п. Захарій Курочка і п. Теодор Ворожбит.

О. М. Данилович з віча в Ансонії, Конн. 150.00
Оголошено в ч. 18. „Свободи" 52.36

Загальна квота $218.41

ПОЗІР, РУСИНИ І РУСИНКИ З ЮНҐСТАВН ОГАЙО І ОКОЛИЦІ! Перший сегорічний Баль уладжує Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 230 Р. Н. Союза в Юнґставн, О. в **вівторок дня 13-го мая 1913** р. під числом 903 Франклін Аве. на Савт Сайд. Початок о год. 6.30 вечером. Вступ для мущин 50 ц., а для женщин за дармо. Буде грати добірна музика. Запрашаємо членів Братства сьв. Арх. Михаїла, від. 140, Хв. Братство сьв. Петра і Павла, від. 274, Тов. „Сокіл", від. 218 з Іст Юнґставн. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ справляє Братство сьв. Івана Хрестителя в Дітройт, Міч., в гали парохіяльній, що відбуде ся в суботу дня 10. мая с. р. Вступ для женщин 15 цнт., для мужчин 25 цнт. Початок о год. 7.30 вечер. Всїх місцевих і околичних Родимцїв сердечно запрашає — Комітет.

Заходом укр. Товариства „Запорожська Січ" в Бруклинї, Н. Й.
відограє ся
в суботу, дня 17-го мая 1913 р.
в „CEACELLIA HALL"
101—103 Grand St., Brooklyn, N. Y.
ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ
„УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ"
драма в 5 дїях Ів. Франка.
Початок точно о год. 7-ій вечером.
Цїни місць: Крісла І-рядні 75 ц., ІІ-рядні 50 ц., ІІІ-рядні 35 ц. Балькон 25 ц.
По Представленю здоровезний Баль!
До ласкавої участи в сїм Представленю і Балю запрашає Впов. Родимцїв з Бруклина і околиці 19-20
Комітет.

ВИГОДА.

Всї люблять вигоду, то є стан вільности від всяких недуг і неприємностий. Фізична вигода може бути запевнена через докладне звертанє уваги на всїлякі недиспозиції або неправильности в функціонованю нашого орґанізму. Звичайний добрий лїк, як Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, справить швидку пільгу, позаяк вичистить орґани травленя і додасть нової сили. Він розгріє тїло, витворить нові апетити, побудить орґани травленя до належного сповнюваня функцій і є певна поміч в недугах жолудка і внутренностий. Він повинен бути уживаний підчас утрати апетиту, млостях, нестравности, вонїтах, болях голови і инших роздразненях. По всїх друґсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

Музика і сьпів з нот.

Хто хоче добре вивчитись грати або сьпівати з нот або навчитись дяківства і бути добрим дириґентом хору, нехай зголосить ся до мене, а я його навчу.
Моя адреса: **СТЕФАН КАЛАКУКА, 1009 N. Main Ave.,** 16-28 **Scranton, Pa.** Bell Phone 5972-J.

Виставляємо і леґалізуємо в конзулятах повновласти. Полагоджуємо асентерунок, робимо поданя о увільненє від військових вправ. Переправаджуємо купна і продажи в старім краю як і тут через найспосібнійшого адвоката з найлїпшим успіхом. Порада даром.

M. Reich & Co.,
Канцелярія адвокатська.
422 So. 5th St., Philadelphia, Pa.

Єсли хто є без працї,
або пошукує лїпшої, нехай зголосить ся до Бюра посередництва працї Hudson Employment Agency, 89 Montgomery St., Jersey City, або 116 Springfield Ave., Newark. Се є одно з найбільших бюр в стейтї Ню Джерзи.

В. А. Ваґенер — адвокат. Телефон: 7680 Orchard. Й. Маль — нотар публичний.

1) Продажа шифкарт до краю і з краю на найлучших пасажирських кораблях, по цїнах компанїчних від 23 до 28 долярів.
2) Продажа фарм, лотів і домів в ріжних стейтах, по дешевій цїнї і на найдогіднійших условіях сплати.
3) Канцелярія адвокатсько-нотаріяльна полагоджує скоро, добре і дешево всїлякі справи судові американські, а також судові, маєткові, табулярні і військові старокраєві. Вироблює всїлякі документи, як повновласти, контракти купна і продажи, скрипти довжні, тестаменти і т. д., котрі потверджує Конзулят, так що мають силу і важність урядову в краю.
4) Головний склад книжок історичних, наукових, повістевих і молитвословів.
Памятайте адрес:

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK, N. Y.